CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODD I	**PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU**
DYDDIAD	**28 MEHEFIN 2017**
PWNC	**ADRODDIAD ARCHWILIO MEWNOL AR GYFER 2016/17**
SWYDDOG ARWEINIOL	**PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL – MIKE HALSTEAD**
SWYDDOG CYSWLLT	**RHEOLWR ARCHWILIO - SIONED PARRY**
Natur yr adrodd a'r rheswm amdano - Cydymffurfio â gofynion Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus y Deyrnas Unedig a Safonau CIPFA UK a ddaeth i rym 1af Ebrill 2013, lle mae gofyn i Bennaeth Archwilio Mewnol roi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sicrwydd ynghylch y system gyfan o reolaeth fewnol.	

1. CYFLWYNIAD

1.1 Dan delerau Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, mae gofyn i'r Cyngor gynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei system rheolaeth fewnol. Mae archwilio mewnol yn rhan annatod o'r system honno ac yn gyfrannwr arwyddocaol i'r gwaith o baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol sy'n mynd law yn llaw â'r Datganiad Cyfrifon Blynyddol.

1.2 Yn unol â Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus CIPFA 2013, rhaid i'r Pennaeth Archwilio Mewnol roi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sicrwydd ynghylch y system gyfan o reolaeth fewnol, gan gynnwys pa mor ddigonol yw trefniadau rheoli risg a llywodraethu corfforaethol. Dylid nodi na all sicrwydd fyth fod yn llwyr. Y mwyaf y gall Archwilio ei roi i'r Pwyllgor Archwilio yw sicrwydd rhesymol nad oes gwendidau mawr yn y system gyfan o reolaeth fewnol.

1.3 Yn ystod y flwyddyn mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cynnal trosolwg o fframwaith sicrwydd y Cyngor trwy ystyried y farn archwilio ar ddarnau unigol o waith archwilio mewnol, adolygu cynnydd wrth roi camau gwella ar waith yn codi o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac ystyried y Gofrestr Risg Gorfforaethol. Mae hefyd wedi cael sicrwydd o'r adroddiadau a gyflwynwyd gan reoleiddwyr allanol yr Awdurdod.

1.4 Mae'r adroddiad yn dadansoddi perfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol am y cyfnod 1 Ebrill 2016 i 31 Mawrth 2017 ac ynddo ceir datganiad sicrwydd sy'n seiliedig ar waith Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ym Mawrth 2017. Ategir yr adroddiad gan **Atodiadau A i H** sy'n nodi cynnydd yn erbyn targedau perfformiad ar gyfer 2016/17 a'r gwaith cynlluniedig (llithriad) na fu modd ei gyflawni yn ystod y flwyddyn.

2. ARGYMHELLIAD

2.1 Bod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cael sicrwydd fod gan Gyngor Sir Ynys Môn brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol boddhaol yn eu lle am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 er mwyn rheoli a chefnogi gwaith y cyngor i gyflawni ei amcanion.

3. GWYBODAETH GEFNDIROL

3.1 Rôl Archwilio Mewnol

3.1.1 Rôl y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yw rhoi i'r rheolwyr asesiad gwrthrychol o p'un a yw systemau a rheolaethau'n gweithio'n iawn. Mae'n rhan allweddol o system reolaeth fewnol y sefydliad oherwydd ei fod yn mesur ac yn gwerthuso pa mor ddigonol ac effeithiol yw rheolaethau eraill fel bod:

- Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r uwch-reolwyr yn ymwybodol o faint y gallant ddibynnu ar y system gyfan; a bod
- Rheolwyr yn ymwybodol o faint y gellir dibynnu ar y systemau a'r rheolaethau y maent yn gyfrifol amdanynt.

3.1.2 Mae'r system rheolaeth fewnol yn cynnwys y rhwydwaith cyfan o systemau a rheolaethau a sefydlwyd i reoli'r Awdurdod, fel bod modd sicrhau y byddir yn cwrdd â'i amcanion. Mae'n cynnwys rheolaethau ariannol ac eraill a threfniadau ar gyfer sicrhau fod yr Awdurdod yn cael gwerth am arian o'i weithgareddau.

3.2 Perfformiad Archwilio Mewnol 1/4/16 i 31/3/17

3.2.1 Bob blwyddyn mae Gwasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor yn cymryd rhan yng ngwaith meincnodi ar draws Cymru yn erbyn dangosyddion sy'n ymwneud â chost a chanlyniad. Nid oedd canlyniadau'r ymarfer meincnodi ar gyfer 2016/17 ar gael i'w cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol ond adroddir arnynt i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu pan gânt eu cyhoeddi.

3.2.2 Mae rhestr o berfformiad y Gwasanaeth yn erbyn targedau sefydledig ar gyfer y flwyddyn ynghlwm fel **Atodiad A** ac mae'n dangos fod y gwasanaeth wedi cyflawni **73.85%** o'r Cynllun Blynyddol yn erbyn targed o **80%** a dangosydd perfformiad cyfartalog Cymru gyfan o **85%**. Fodd bynnag, mae **3** archwiliad y mae gwaith yn parhau i fynd rhagddo arnynt ddiwedd y flwyddyn ac unwaith y byddant wedi'u cwblhau byddant yn dangos fod **78.46%** o'r Cynllun Blynyddol wedi'i gyflawni. Adroddwyd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn chwarterol trwy gydol 2016/17 am y cynnydd wrth gyflawni'r Cynllun Blynyddol. Dyma'r prif resymau am y diffyg:

- Roedd y Cynllun Blynyddol wedi'i seilio ar lefel staffio o **5** swydd a Rheolwr Archwilio a'r Pennaeth Archwilio Mewnol a oedd gyfwerth â **5.68 staff (cyfwerth ag amser llawn)** a **1,542 diwrnod** yn y cynllun. Fodd bynnag, yn ystod y flwyddyn, roedd y lefelau staffio cyfwerth â **4.91 (cyfwerth ag amser llawn)**. Mae cyfnod mamolaeth, a ddechreuodd ar 8 Chwefror 2016 wedi gostwng yr adnodd archwilio **200 diwrnod**. Yn naturiol, mae hyn wedi cael effaith ar allu'r Gwasanaeth i gyflawni'r Cynllun Blynyddol;
- Nid oedd **6** prosiect y cychwynnwyd arnynt yn 2015/16 wedi eu cwblhau ar 31 Mawrth 2016 a chafodd y gwaith ei gario drosodd i 2016/17 fel gwaith a oedd yn mynd rhagddo; roedd hyn yn cyfrif am **111.55 diwrnod**;
- Cynhaliwyd **4** prosiect archwilio heb eu cynllunio sy'n cyfrif am **49.40** diwrnod arall;
- Roedd **7** prosiect archwilio ar y blaen i dargedau cynlluniedig am wahanol resymau dilys gan gyfrif am **97.62 diwrnod** ychwanegol;

3.2.3 Cwblhaodd y Gwasanaeth **48 archwiliad** yn ystod y flwyddyn ac o'r rhain roedd **4** heb eu cynllunio yn erbyn targed cynlluniedig o **65 archwiliad.**

3.2.4 Nod Archwilio Mewnol yw cynnig gwasanaeth effeithlon ac effeithiol i bob un o'i gleientiaid ac mae'n defnyddio holiadur boddhad cleientiaid ar ddiwedd pob archwiliad er mwyn ceisio barn rheolwyr ynghylch ansawdd y gwasanaeth archwilio a roddwyd. Cafodd y gwasanaeth raddfa ymateb **100%** boddhaol oddi wrth gleientiaid yn ystod 2016/17 sy'n cymharu'n ffafriol â dangosydd cyfartalog Cymru o **99%**.

3.2.5 Cwblhaodd y Gwasanaeth **79.17%** o archwiliadau o fewn yr amser cynlluniedig yn erbyn dangosydd perfformiad heriol iawn o **90%**. Cafodd y **7** prosiect oedd ar y blaen i'r targedau cynlluniedig effaith ar y dangosydd hwn. Fodd bynnag, o gymharu â ffigwr cyfartalog Cymru gyfan o **68%** ar gyfer y dangosydd hwn, mae'r gwasanaeth yn dangos ei effeithlonrwydd yn cyflawni canran sylweddol o archwiliadau o fewn amser cynlluniedig.

3.2.6 **98.57%** yw'r dangosydd perfformiad yng nghyswllt nifer yr argymhellion a dderbyniwyd gan y rheolwyr. Mae hyn yn adlewyrchiad o'r methiant i gytuno ar **4** argymhelliad allan o gyfanswm o **279** o argymhellion a wnaed. Aseswyd yr argymhellion fel rhai effaith isel ac nid oeddynt yn peri pryder.

3.2.7 Mae'r gwasanaeth yn perfformio'n effeithlon o ran yr amser y mae'n ei gymryd i gyflwyno fersiynau draft o adroddiadau archwilio, gyda pherfformiad o **3.59 diwrnod** yn erbyn targed perfformiad o **7 diwrnod** a chyfartaledd Cymru gyfan o **7.2 diwrnod**. Cymerodd y gwasanaeth, ar gyfartaledd, **2.05 diwrnod** i gyflwyno adroddiadau terfynol o dderbyn ymatebion rheolwyr o gymharu â tharged o **2 ddiwrnod** a chyfartaledd Cymru gyfan o **3.4 diwrnod**.

3.2.8 Ar gychwyn 2015/16, roedd gan y Gwasanaeth **4.91** swyddog **(cyfwerth ag amser llawn)** mewn swydd o gymharu â strwythur staffio o **5.68 cyfwerth ag amser llawn**. Mae Cyfrifydd dan Hyfforddiant wedi cael ei secondio am gyfnod o 6 mis yn lle swyddog sydd ar gyfnod mamolaeth o Ionawr i Fehefin 2016. Daeth trefniant allanoli rheolaeth y swyddogaeth i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i ben ar 31 Mawrth 2017 oherwydd penodi Pennaeth Archwilio Mewnol a Risg o 1 Ebrill 2017.

3.2.9 Roedd gwelliant sylweddol yn lefelau salwch yn ystod 2017/18. Roedd salwch yn cyfrif am **12 diwrnod** o absenoldeb yn ystod 2016/17 o gymharu â tharged cenedlaethol o **45 diwrnod** a gwir absenoldeb o **117 diwrnod** 2015/16.

3.2.10 Yn olaf, dengys y dangosydd perfformiad yng nghyswllt costau staffio mai **£240.14** yw cost gyfartalog fesul diwrnod archwilio y codir yn uniongyrchol amdano yn erbyn cyfartaledd Cymru gyfan o **£227**.

3.3 Ffactorau sy'n cael Effaith ar Faint Gwaith Archwilio Mewnol

3.3.1 Cafwyd **258 diwrnod** o lithriadau yn y flwyddyn a arweiniodd at beidio â gweithredu **23** o brosiectau cynlluniedig am y rhesymau a nodir ym mharagraff 3.2.2 uchod. Nid oes modd rhoi sicrwydd archwilio yng nghyswllt archwiliadau a dynnwyd o Gynllun Blynyddol 2016/17. Bydd archwilio mewnol yn blaenoriaethu'r meysydd hynny ar gyfer eu harchwilio yn ystod 2017/18. Ynghlwm yn **Atodiad B** mae rhestr o'r union lithriad a gafwyd yn ystod y flwyddyn.

4. SICRWYDD

4.1 Yn fy marn i, roedd gan Gyngor Sir Ynys Môn brosesau rheoli digonol ac effeithiol yn eu lle i reoli ei waith o gyflawni amcanion yr Awdurdod am y cyfnod 12 mis hyd at 31 Mawrth 2017. Fodd bynnag, mae'r sicrwydd wedi'i gymhwyso o ran y **23** prosiect archwilio a dynnwyd o'r Cynllun Blynyddol yn ystod 2016/17 am y rhesymau a nodir ym mharagraff 3.2.2. Wrth ddod i'r farn hon, rhoddwyd ystyriaeth i amryfal ffactorau fel y nodir isod.

4.2 Gwaith Archwilio Cynlluniedig a Gwblhawyd yn ystod y Flwyddyn

4.2.1 Cynhaliodd y gwasanaeth nifer o adolygiadau ar sail risg ar ystod eang o weithgarwch yn ystod y flwyddyn. Ynghlwm yn **Atodiad C** mae rhestr sy'n rhoi barn archwilio ar ddigonolrwydd ac effeithlonrwydd prosesau rheoli yng nghyswllt yr holl aseiniadau archwilio a gynhaliwyd yn ystod 2016/17. Mae'r rhestr yn crynhoi'r farn archwilio a nifer yr argymhellion a wnaed yng nghyswllt pob maes a adolygwyd ac yn nodi'n fyr y negeseuon allweddol a gyfyd o'r archwiliadau sy'n sail i'r sicrwydd a roddir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu am ddigonolrwydd ac effeithlonrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yr Awdurdod ar gyfer 2016/17.

4.2.2 Mae pob un o'r archwiliadau a gafwyd yn ystod y flwyddyn wedi arwain at lefelau cadarnhaol o sicrwydd ac eithrio'r archwiliadau isod a aseswyd fel rhai sy'n rhoi Sicrwydd Cyfyngedig ac a gânt eu crynhoi yn **Atodiad C**:

- Rheoliadau Allweddol Budd-dal Tai;
- Diogelu Corfforaethol;
- Gorchmynion Llys Gofal Plant dan yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus;
- Safonau Diogelwch Data'r Diwydiant Cardiau Talu;
- Tai Gofal Ychwanegol – Trefniadau Comisiynu;
- Fframwaith Caffael Corfforaethol – Cydymffurfiaeth Gorfforaethol; ac
- Uned Cynnal a Chadw Tai.

4.2.3 Bydd yr archwiliadau a nodir uchod yn cael eu dilyn i fyny yn ystod 2017/18.

4.2.4 Cynhaliwyd adolygiad pellach o'r Fframwaith Rheoli Risg yn ystod 2016/17 a ddangosodd ddatblygiad sylweddol yn ymgorffori rheoli risg yn yr Awdurdod.

4.2.5 Cynhaliwyd ail archwiliadau dilyn i fyny o Barhad Busnes ac Adfer ar ôl Trychineb TGCh a Pharhad Busnes ac adroddwyd arnynt i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 9 Chwefror 2017. Dangoswyd bod cynnydd da wedi ei wneud o ran Parhad Busnes a chymryd camau gweithredu i fynd i'r afael ag argymhellion archwilio ac ailaseswyd lefel y sicrwydd i Sylweddol. O'r 8 argymhelliad a oedd yn parhau i fod angen sylw yn yr archwiliad dilyn i fyny cyntaf, cadarnhawyd bod 1 argymhelliad Lefel Uchel wedi ei weithredu a gwaith yn mynd rhagddo ar 4 o argymhellion sgôr uchel arall a 3 sgôr ganolig. Erys y lefel sicrwydd yn Rhesymol. Adroddir ar adolygiad pellach o Adfer ar ôl Trychineb TG i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 28 Mehefin 2017.

4.2.6 Parhaodd Archwilio Mewnol i ganolbwyntio adnoddau mewn meysydd oedd yn ymwneud â grantiau yn ystod 2016/17 er mwyn sicrhau fod y risgiau a gyflwynwyd gan y math o gyllido yn cael ei reoli'n briodol. Ni chafodd yr un risg sylweddol ei hadnabod yng nghyswllt y grantiau a adolygwyd.

4.2.7 Adnabu canlyniadau cyffredinol y gwaith Archwilio Mewnol **81.08%** o adolygiadau a arweiniodd at farn 'gadarnhaol' (Sylweddol neu Resymol) ac arweiniodd **18.92%** at farn sicrwydd 'negyddol' (Cyfyngedig neu Leiaf). Mae'r **18.92%** o adroddiadau a gafodd farn sicrwydd negyddol yn cynnwys **7** (7 Cyfyngedig, Dim Lleiaf).

4.2.8 Y farn gyffredinol am y systemau a adolygwyd yw Lefel Resymol o sicrwydd sy'n gyson â blynyddoedd blaenorol. Seilir y lefel gyffredinol hon o sicrwydd ar sgôp y gwaith a wnaed, y camau a argymhellwyd i'r rheolwyr yn cael eu cymryd a'r systemau hynny'n parhau i weithredu fel y'u bwriadwyd.

4.3 Gwaith Ychwanegol na Gynlluniwyd ar ei gyfer

4.3.1 Mae'r gwasanaeth wedi cynnal **4** archwiliad ychwanegol heb eu cynllunio yn ystod y flwyddyn am y rhesymau a nodir yn **Atodiad D**. Roedd hyn yn cyfrif am **49.40 diwrnod** o waith.

4.4 Camau Archwilio Dilynol a Thracio Argymhellion

4.4.1 Er mwyn cydymffurfio gyda Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus CIPFA 2013, mae'r Gwasanaeth yn gweithredu proses ddilyn i fyny ffurfiol er mwyn cadarnhau bod yr argymhellion a wnaed mewn adroddiadau Archwilio Mewnol wedi cael eu gweithredu gan reolwyr o fewn yr amser gofynnol. Bydd archwiliad dilyn i fyny, lle bynnag y mae hynny'n bosibl, yn cael ei gynnal chwe mis ar ôl cyhoeddi'r adroddiad terfynol, ac eithrio'r archwiliadau hynny a oedd yn darparu lefelau sylweddol o sicrwydd a bod dim angen gwaith dilyn i fyny, er mwyn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol posib o adnoddau archwilio.

4.4.2 Ynghlwm yn **Atodiad E** mae rhestr o'r **11** archwiliad y cymerwyd camau dilynol yn eu cylch. Mae'n dangos nifer yr argymhellion a dderbyniwyd ac y gweithredwyd arnynt wedi hynny gan reolwyr ym mhob un o'r meysydd, ynghyd â barn archwilio ddiwygiedig ynghylch pa mor ddigonol yw'r rheolaethau mewnol. Bydd rhagor o waith dilynol yn cael ei wneud yn y meysydd hynny lle parheir i ddisgwyl gweithredu ar nifer sylweddol o argymhellion.

4.4.3 Gwelir yn **Nhabl 1** isod grynodeb o'r argymhellion a weithredwyd hyd at 31 Mawrth 2017.

Tabl 1 – Statws argymhellion y cytunwyd â nhw hyd at 31-3-2017				
Statws	**Uchel**	**Canolig**	**Cyfanswm**	**%**
Cyflawn	87	305	392	86
Yn disgwyl eu gwneud	20	42	62	14
Cyfanswm	107	347	454	100

4.4.4 Ar hyn o bryd, caiff argymhellion eu sgorio yn goch, amber, melyn neu wyrdd, yn unol â'r risg ganfyddedig fel yr amlinellir yn **Atodiad F**. Ni fydd Archwilio Mewnol yn cymryd camau dilynol ffurfiol ar y rhai a gaiff eu sgorio'n wyrdd ac ni chânt eu cynnwys yn y dadansoddiad hwn. Hyd at 31 Mawrth 2017 roedd **86%** o argymhellion wedi'u cofnodi fel rhai wedi'u gweithredu.

4.4.5 Yn **Nhabl 2** isod gwelir graff yn dangos dadansoddiad o'r argymhellion a weithredwyd fesul gwasanaeth:

Tabl 2

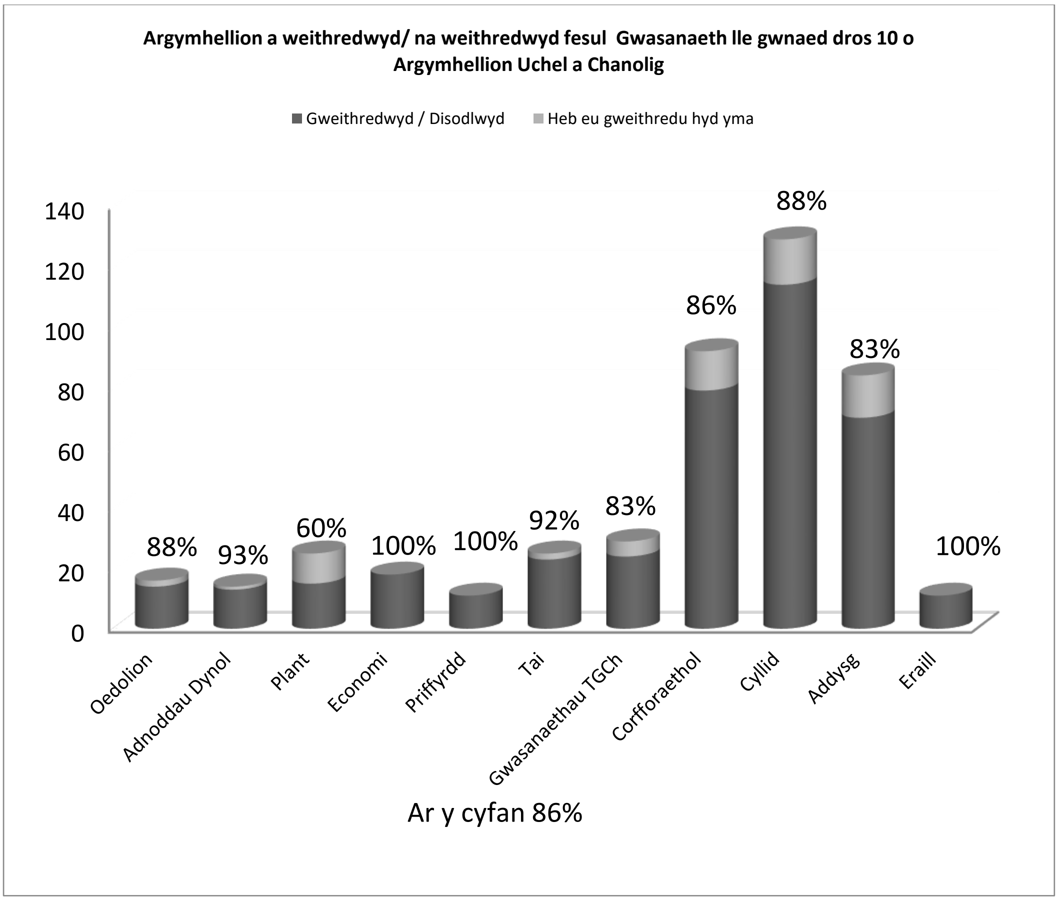

4.4.6 Yn **Atodiad G** ceir copi o'r holl Argymhellion Uchel a Chanolig y mae disgwyl gweithredu arnynt.

4.5 Cyfeiriadau

4.5.1 Mae'r gwasanaeth wedi cynnal **11** o ymchwiliadau, gyda rhai ohonynt wedi'u dwyn ymlaen o 2015/16. Mae hyn wedi cyfrif am **224.46 diwrnod** gwaith o gymharu â tharged blynyddol o **153** diwrnod o waith atal twyll. Lle nodir materion rheoli wrth gyfeirio, cyflwynir adroddiad ar wahân i reolwyr yn manylu ar y camau gwella sy'n ofynnol. Ynghlwm yn **Atodiad H** mae dadansoddiad o'r mathau o ymchwiliad a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn a'u statws cyfredol a'r canlyniadau perthnasol.

4.5.2 Mae'r Swyddog Twyll Corfforaethol hefyd wedi ymchwilio i **9** o droseddau twyll Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, gan arwain at adfer **£1,974.38**. Mae **381** o achosion o gyfatebu data'r Cynllun Twyll Cenedlaethol wedi'u prosesu yn ystod 2016/17 gan arwain at arbedion o **£2,529.42**.

4.6 Rheoli Risg a Pherfformiad

4.6.1 Mae gan yr Awdurdod Fframwaith Rheoli Perfformiad sy'n nodi'r camau ar gyfer cyflawni'r blaenoriaethau a'r targedau perfformiad a'r modd y cânt eu rhaeadru i Gynlluniau Gwasanaeth a gwerthusiadau unigol a dadansoddiad o anghenion hyfforddi. Caiff y cynnydd a wneir yn erbyn camau a gymerir a mesurau perfformiad ei fonitro ddwywaith y flwyddyn trwy Adolygiadau Darparu Gwasanaeth y bydd yr uwch reolwyr, aelodau'r Pwyllgor Gwaith a chynrychiolwyr craffu yn mynd iddynt.

4.6.2 Cadarnhaodd adolygiad Archwilio Mewnol o'r Fframwaith Rheoli Risg a gynhaliwyd yn 2015/16 gynnydd sylweddol mewn ymgorffori rheoli risg yn yr awdurdod a rhoi lefel 'Resymol' o sicrwydd.

4.6.3 Mewn archwiliad dilynol o'r Fframwaith Rheoli Risg ym mis Gorffennaf 2016, nodwyd bod cynnydd 'Rhesymol' wedi ei wneud o ran gweithredu'r tri argymhelliad a oedd yn parhau i fod angen sylw o archwiliad 2015/16. Aseswyd bod un argymhelliad categori Canolig wedi cael ei weithredu'n llawn ac aseswyd nad oedd un argymhelliad categori isel bellach yn berthnasol. Aseswyd yr argymhelliad fel un nad oedd wedi ei weithredu'n llawn a hynny oherwydd nad oedd y Cynlluniau Darparu Gwasanaeth wedi cael eu cyflwyno'n brydlon neu'n gyflawn gan y Gwasanaethau ac nad oedd y dystiolaeth gefnogol ar gyfer lliniaru un o'r pum prif risg ar gael.

4.6.4 Mae'r farn archwilio wedi'i seilio ar y casgliadau uchod a chanlyniadau Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru a gafwyd yn 2014/15 a ddaeth i'r casgliad fod y Cyngor wedi gwella ei brosesau rheoli risg oedd gynt yn gymhleth ac anghyson.

4.7 Trefniadau Sgriwtini

4.7.1 Daeth Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru i'r casgliad fod rhaglenni gwaith y ddau bwyllgor sgriwtini yn eang eu hystod o reidrwydd ond fod cadeiryddion a swyddogion cefnogi sgriwtini'n gweithio'n dda gyda'i gilydd i flaenoriaethu, gan dynnu'n effeithiol ar flaenraglen waith y Pwyllgor Gwaith. Mae'r swyddogaeth sgriwtini'n ychwanegu gwerth at waith y Cyngor ac yn rhoi sicrwydd fod y penderfyniadau a wneir yn gadarn ac yn ddigon cytbwys.

4.7.2 Yn dilyn adroddiad SAC, Sgriwtini Da Cwestiwn Da, comisiynodd y Cyngor y Ganolfan Sgriwtini Gyhoeddus i gynnal adolygiad sgriwtini yn yr Awdurdod. Er bod nifer o welliannau wedi cael eu gwneud, canfu'r adolygiad nad oedd potensial sgriwtini o ran cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei amcanion corfforaethol a chryfhau gweithio mewn partneriaeth wedi cael ei wireddu'n llawn. Mewn ymgynghoriad gyda'r Ganolfan Sgriwtini Gyhoeddus, datblygwyd cynllun gweithredu cynhwysfawr gyda'r nod o sefydlu diwylliant corfforaethol sy'n agored ac sy'n herio. Mae Archwilio Mewnol wedi dibynnu ar yr asesiad hwn i bwrpas yr adroddiad blynyddol.

4.8 Digwyddiadau Arwyddocaol yn ystod y Flwyddyn

4.8.1 Ni chafwyd unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol yn ystod y flwyddyn y mae angen cyfeirio atynt yn yr Adroddiad Blynyddol.

5. DIFFINIAD BARN AC ARGYMHELLION ARCHWILIO

5.1 Mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio roi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu farn ar ddigonolrwydd ac effeithlonrwydd cyffredinol gwaith yr Awdurdod o ran llywodraethu, systemau rheoli risg ac amgylchedd rheolaethau mewnol, er mwyn cydymffurfio â gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a Nodyn Cymhwyso Llywodraeth Leol CIPFA. Y farn gyffredinol yw un o sicrwydd a ddefnyddir gan yr Awdurdod wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol dan y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio.

5.2 Mae'r farn archwilio ar yr aseiniadau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn hyd yn hyn wedi'u categoreiddio fel a ganlyn:

- Sicrwydd Sylweddol
- Sicrwydd Rhesymol
- Sicrwydd Cyfyngedig

- Sicrwydd Lleiaf

5.3. Er mwyn ategu'r farn archwilio, mae'r argymhellion sydd wedi'u gwneud yn ystod y flwyddyn wedi'u categoreiddio'n unol â'r Matrics Risg Corfforaethol. Ynghlwm yn **Atodiad F** mae diffiniadau o sgôr risg argymhellion a'r farn archwilio.

6. MATERION ERAILL

6.1 Cymwyseddau i'r Farn Archwilio

6.1.1 Wrth roi barn archwilio, dylid nodi na all sicrwydd fyth fod yn llwyr. Y mwyaf y gall y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ei roi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yw sicrwydd rhesymol yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn, nad oes gwendidau mawr ac eithrio'r rhai hynny a nodwyd.

6.1.2 Mae'r cymwyseddau i'r Farn Archwilio wedi'u cyflwyno ym mharagraff **3.5.1** uchod ac wrth ddod i'n barn, rydym wedi ystyried:

- Canlyniadau pob archwiliad a wnaed yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017;
- Canlyniadau'r camau dilynol a gymerwyd yng nghyswllt archwiliadau a gynhaliwyd yn ystod 2016/17 a monitro gweithrediad argymhellion yn ystod blynyddoedd blaenorol;
- A oes argymhellion categori Uchel neu Ganolig heb eu derbyn gan reolwyr a'r risgiau yn sgil hynny;
- Effeithiau unrhyw newidiadau o bwys yn amcanion neu weithgarwch y sefydliad;
- Materion yn codi o adroddiadau blaenorol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu;
- Oes cyfyngiadau wedi'u rhoi ar sgôp archwilio mewnol ai peidio;
- Cyfyngiadau adnoddau'r Gwasanaeth a pha gyfran o anghenion Archwilio Mewnol y sefydliad sydd wedi cael sylw hyd yn hyn;
- Y gwaith a wneir gan Swyddfa Archwilio Cymru, Deloittes a rheoleiddwyr allanol eraill.

6.2 Cwrdd ag Anghenion Archwilio Mewnol

6.2.1 Er nad yw anghenion archwilio'r Awdurdod wedi'u bodloni'n llawn yn 2016/17, rwyf yn fodlon fod Archwilio Mewnol wedi gwneud digon o waith yng nghyswllt yr amgylchedd rheoli er mwyn dod i farn gyffredinol, er nad yw hyn yn ymestyn i'r amgylchedd rheoli yng nghyswllt y **23** archwiliad cynlluniedig a dynnwyd o'r Cynllun Blynyddol yn ystod 2016/17.

6.3 Derbyn yr Argymhellion

6.3.1. Derbyniwyd **98.57%** o argymhellion gan y rheolwyr. Methwyd cytuno ar **4** argymhelliad allan o gyfanswm o **279** o argymhellion a wnaed. Cafodd yr argymhellion eu hasesu fel rhai effaith isel ac nid oeddynt yn peri pryder.

6.4 Y Ddibyniaeth ar Waith gan Gyrff Sicrwydd Eraill

6.4.1 Mae Archwilio Mewnol wedi ystyried y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru wrth ddrafftio'r Adroddiad Blynyddol a ffurfio barn gyffredinol am y cyfnod.

6.5 Materion a Fernir sy’n Berthnasol i’r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

6.5.1 Mae’r Rheolwr Archwilio’n ymwybodol o feysydd lle byddai gwendidau sylweddol mewn rheolaeth yn atal y Cyngor rhag dibynnu’n rhesymol ar systemau rheoli mewnol yng nghyswllt gwaith y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn.

6.5.2 Bydd y meysydd yn parhau i fod yn bryder i Archwilio Mewnol hyd oni weithredir ar yr holl argymhellion arwyddocaol a bod modd rhoi sicrwydd fod fframweithiau a systemau yn eu lle; wedi’u hymgorffori; yn gadarn ac yn effeithiol. Isod nodir y sefyllfa sydd ohoni yng nghyswllt y rhain:

6.5.3 **Fframwaith Caffael Corfforaethol** - Yn sgil cyflwyno’r Rheolau Caffael Contract newydd, mae adolygiad o’r trefniant Caffael wedi’i gynnwys yng Nghynllun Gweithredol Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/17 er mwyn rhoi sicrwydd y bydd y newidiadau yn arwain at fwy o gydymffurfio â rheolau caffael, polisïau a gweithdrefnau.

6.5.4 Er bod fframwaith caffael wedi cael ei ddatblygu yn yr Awdurdod, mae lefel cydymffurfiaeth gyda Rheolau Gweithdrefn Contract a rheoliadau’r UE yn parhau i fod yn wan. Y broses gaffael hefyd yw elfen wanaf yr archwiliad o Drefniadau Comisiynu ar gyfer Tai Gofal Ychwanegol.

6.5.5 **Diogelu Corfforaethol** - Mewn adolygiad o drefniadau diogelu corfforaethol yng Nghynghorau Cymru a gyhoeddwyd gan SAC ym mis Gorffennaf 2015, argymhellwyd y dylai cynghorau sefydlu rhaglen dreigl o adolygiadau archwilio mewnol er mwyn rhoi prawf ar systemau ac adolygu cydymffurfiaeth ymarferion diogelu’r cyngor.

Er bod cyfrifoldeb am ddiogelu plant ac oedolion wedi cael ei ddwyn ynghyd dan un Pennaeth Gwasanaeth (Plant), mae diogelu ‘yn fater i bawb’ – sef cyfeiriad at ein cyfrifoldeb fel corff. Mae rhai gwasanaethau yn y Cyngor yn araf i gynnwys amcanion diogelu yn eu prosesau cynllun busnes a sefydlu diogelu fel rhan sylfaenol o holl agweddau ein gwaith sy’n ymwneud â phlant, pobl ifanc ac oedolion bregus. Adroddir ar adolygiad dilyniant mewn perthynas â Diogelu Corfforaethol i’r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 28 Mehefin 2017

6.5.6 **Gwasanaethau Plant - Gorchmynion Llys Diogelu Plant dan yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus** - Protocol yw’r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus sy’n ceisio lleihau oedi dianghenraid mewn achosion llys teulu. Canfuwyd gwendidau o ran cadw cofnodiadau, casglu tystiolaeth a sgiliau llys sy’n hanfodol er mwyn sicrhau y gellir datrys materion yn gyflym. Nid oedd ymweliadau gan weithwyr cymorth yn cael eu cynnal bob amser yn unol â’r cynlluniau er mwyn sicrhau diogelwch a llesiant plentyn. Arweiniodd yr archwiliad at sicrwydd cyfyngedig a bydd archwiliad dilyniant yn cael ei gynnal ym mis Gorffennaf 2017.

6.5.7 **Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC)** – cynhaliwyd archwiliad ganddynt o’r gwasanaethau ar gyfer plant yn Ynys Môn yn ystod Tachwedd 2016 a daethpwyd i’r casgliad “*fod arolygiaeth y rheolwyr o’r trefniadau diogelu, mynediad ac asesu yn annigonol a bod rhaid cyflymu’r newid wrth wella’r ddarpariaeth cymorth, gofal a chefnogaeth a/neu ddiogelu i blant a theuluoedd ar Ynys Môn”*. Mae’r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi gofyn am ddiweddariad o ran cynnydd a wnaed ynghylch gweithredu’r cynllun gwella.

6.5.8 **Safonau Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu** - Nid yw’r Awdurdod wedi nodi lefel y gydymffurfiaeth angenrheidiol ac nid yw ychwaith wedi darparu rhaglen gydymffurfio er mwyn cwrdd â gofynion PCI DSS. Mae gweithgor trawsadrannol yn cynnwys y Pennaeth

Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 fel hyrwyddwr wedi cael ei sefydlu er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth gyda PCI DSS.

6.5.9 **Llywodraethiant – Cydymffurfio gyda Pholisïau'r Cyngor** – Yn Asesiad Corfforaethol 2014/15, nodwyd yr angen i sefydlu diwylliant o weithio corfforaethol cyson ymysg staff ar bob lefel ac iddynt gael eu dal i gyfrif am gydymffurfio gyda pholisïau'r Cyngor. Mae materion sy'n gysylltiedig â diffyg cydymffurfiaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau allweddol wedi cael eu nodi yn yr archwiliadau mewnol a gynhaliwyd yn ystod 2016/17, yn bennaf y Fframwaith Caffael Corfforaethol – Cydymffurfiaeth Gorfforaethol a Dilyniant Polisïau ac Arferion AD ar gyfer Rheoli'r Gweithlu.

6.6 Cydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol

6.6.1 Mae gan Archwilio Mewnol ddull archwilio seiliedig ar risg i bennu anghenion archwilio'r Awdurdod ar ddechrau bob blwyddyn ac mae'n defnyddio methodoleg seiliedig ar risg wrth gynllunio a chynnal aseiniadau archwilio. Mae gwaith y Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i wneud wrth gydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus CIPFA 2013.

6.6.2 Mae Deloittes yn adolygu Archwilio Mewnol yn flynyddol er mwyn canfod a gydymffurfir â safonau archwilio.

6.6.3 Mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi gwneud darpariaeth i adolygiadau ansawdd mewnol gael eu cynnal o bryd i'w gilydd gan aelodau profiadol o'r gwasanaeth Archwilio Mewnol er mwyn gwerthuso:

- Cydymffurfiaeth â'r safonau trefniadaethol a gweithredol y cyfeirir atynt uchod,
- Ansawdd gwaith archwilio,
- Ansawdd goruchwyliaeth,
- Cydymffurfio â'r llawlyfr archwilio lleol,
- Y cyflawnir targedau perfformiad.

6.6.4 Mae'r adolygiad a gynhaliwyd yng nghyswllt y gwaith a wnaed yn ystod 2016/17 wedi dangos y cydymffurfir â safonau mewnol ac allanol.

6.6.5 Yn unol â'r Safonau, rhaid cynnal asesiad allanol o leiaf unwaith bob pum mlynedd gan 'aseswr neu dîm asesu cymwys ac annibynnol o'r tu allan i'r sefydliad'. Cytunodd Grŵp Prif Archwilwyr Mewnol Cymru ar hunanasesiad gyda dilysiad allanol annibynnol ac mae wedi sefydlu sgôp yr asesiad a chylch gorchwyl. Cynhaliwyd Asesiad Cymheiriaid Gwasanaethau Archwilio Mewnol Ynys Môn ym mis Mawrth 2017 gan Bennaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir Ddinbych.

6.6.6 Daeth yr asesiad allanol i'r casgliad bod yr holl strwythurau, polisïau a gweithdrefnau'r gwasanaeth archwilio mewnol, gan gynnwys y modd y cânt eu cymhwyso, yn cydymffurfio gyda gofynion y Safon neu'r elfen unigol o'r Côd Moeseg ym mhob agwedd berthnasol.

6.6.7 Daeth yr aseswr allanol i'r casgliad bod Gwasanaeth Archwilio Mewnol Ynys Môn yn cael ei reoli'n effeithiol ac y cydymffurfir gyda'r mwyafrif o Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a bod yr hunanasesiad yr adroddwyd arno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 6 Rhagfyr 2016, eisoes yn cydnabod cydymffurfiaeth rannol. Un maes y mae angen ei gryfhau yw datblygu proses fapio ar gyfer sicrwydd archwilio er mwyn gwella cydlyniad y sicrwydd corfforaethol a roddir gan archwilio mewnol, rheoleiddwyr eraill a ffynonellau sicrwydd eraill, e.e. adroddiadau gan ymgynghorwyr, adroddiadau sgriwtini, adolygiadau cymheiriaid.

6.7 Rhaglenni Sicrwydd Ansawdd Mewnol

6.7.1 Er mwyn sicrhau ansawdd y gwaith a wneir gan Archwilio Mewnol, mae ystod o fesurau ansawdd yn eu lle sy'n cynnwys:

- Goruchwylio a chyfeirio staff sy'n cynnal gwaith archwilio;
- Defnyddio holiaduron boddhad cleientiaid;
- Adolygiad dogfennol o'r holl ffeiliau o bapurau ac adroddiadau gweithio gan reolwyr;
- Gwerthusiad blynyddol o staff archwilio yn arwain at gynlluniau gwaith hyfforddiant a datblygiad personol;
- Cynnal Llawlyfr Archwilio Mewnol y gwasanaeth;
- Hunanasesiad blynyddol;
- Asesiad allanol bob pum mlynedd.

7. Y DATGANIAD O SICRWYDD

7.1 Sicrwydd Cyffredinol

7.1.1 Mae gwaith y Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i gynnal mewn cydymffurfiaeth â safonau archwilio mewnol proffesiynol sydd yn Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus CIPFA 2013.

7.1.2 Swyddogaeth sicrwydd yw Archwilio Mewnol sy'n rhoi barn annibynnol a gwrthrychol i'r sefydliad ar yr amgylchedd rheoli, trwy werthuso ei effeithiolrwydd wrth gyflawni amcanion y sefydliad. Mae gwaith Archwilio Mewnol wedi'i gysylltu â nifer o nodau ac amcanion corfforaethol y Cyngor ac mae'n cwrdd â gofynion statudol ac yn cyfrannu at gyflawni blaenoriaethau ac amcanion y Cyngor y cytunwyd â nhw.

7.1.3 Mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio Mewnol roi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sicrwydd ar y system rheoli fewnol gyfan, gan gynnwys pa mor ddigonol yw'r trefniadau rheoli risg a llywodraethu corfforaethol. Dylid nodi na all sicrwydd fyth fod yn llwyr. Y mwyaf y gall Archwilio ei roi i'r Pwyllgor Archwilio yw sicrwydd rhesymol nad oes gwendidau mawr yn y system gyfan o reolaeth fewnol. Materion a ddaeth i'n sylw yn ystod ein gwaith archwilio mewnol yn unig yw'r materion a godir yn yr adroddiad hwn ac nid ydynt yn ddatganiad cynhwysfawr o'r holl wendidau sy'n bodoli, neu o'r holl welliannau y gallent fod yn ofynnol.

7.2 Barn Archwilio

7.2.1 Rwyf yn fodlon fod y gwaith archwilio mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn yn caniatáu i mi ddod i gasgliad rhesymol o ran pa mor ddigonol ac effeithiol yw prosesau rheoli'r Cyngor ar gyfer y meysydd a gafodd eu hadolygu. Rwyf yn fodlon fod gwaith y rheolyddion allanol ynghyd ag adolygiadau perfformiad gwasanaeth yr Awdurdod yn caniatáu i mi ddod i gasgliad rhesymol fod gan Gyngor Sir Ynys Môn brosesau boddhaol o ran rheolaeth fewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol i gyflawni amcanion y sefydliad am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017.

Gellid defnyddio'r farn archwilio gyffredinol wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

TARGEDAU PERFFORMIAD ARCHWILIO MEWNOL 2016/17 **ATODIAD A**

Disgrifiad	CSYM Gwirioneddol 2013/14	CSYM Gwirioneddol ar 31/3/15	CSYM Gwirioneddol ar 31/3/16	CSYM Gwirioneddol ar 31/03/17	CSYM Targed 2016/17	Cyfartaledd Cymru 2015/16
1. % yr Archwiliadau Cynlluniedig a Gwblhawyd	81%	92%	60.32%	73.85%	80%	85%
2. Nifer yr Archwiliadau	51	46	38	48	65	97
3. % Ymatebion 'Boddhaol' gan Gleientiaid	100%	100%	100%	100%	100%	99%
4. % yr Argymhellion a dderbyniwyd	100%	100%	98%	98.57%	100%	99%
5. % Gweithredu Argymhellion Lefel Uchel a Chanolig mewn archwiliadau Dilyn-i-fyny	46%	49%	74%	86%	85%	D/B
6. % yr Archwiliadau a gwblhawyd o fewn yr amser a gynlluniwyd	D/B	D/B	78.95%	79.17%	90%	68%
7. % yr amser y codir amdano'n uniongyrchol yn erbyn y cyfanswm sydd ar gael	D/B	D/B	59.74%	60.37%	70%	67%
8. Nifer y dyddiadau ar gyfartaledd o'r cyfarfod cau i gyhoeddi'r adroddiad drafft	D/B	D/B	6.61 diwrnod	3.59 diwrnod	7 diwrnod	7.2 diwrnod
9. Nifer y dyddiau ar gyfartaledd rhwng yr ymateb i'r adroddiad drafft a chyhoeddi'r adroddiad terfynol	D/B	D/B	2.41 diwrnod	2.05 diwrnod	2 ddiwrnod	3.4 diwrnod
10. Y gost wirioneddol fesul diwrnod archwilio y codir amdano'n uniongyrchol	£245	£238	£318	£240.14	£280	£227
11. Nifer staff Archwilio	5.5	5.6	5.68	5.68	5	8.1
12. % y staff a adawodd	0	0	0	0	0	10%

MAWRTH 2017

ATODIAD B

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ARCHWILIO MEWNOL
LLITHRIAD 1-4-16 I 31-03-17

TASGAU	RHESWM	DYDDIAU	SGÔR RISG
CORFFORAETHOL Archwilio Contractau – Gwariant Cyfalaf	Diffyg adnoddau archwilio	20	Amherthnasol
Diogelu Data a Llywodraethu Gwybodaeth	Cynhaliwyd archwiliad ym mis Hydref 2015	15	Rhesymol
Rhaglen Drawsnewid – Gweithio'n Gallach	I'w gynnal yn 2017/18 yn dilyn gweithredu newidiadau i lety swyddfeydd a gweithio'n hyblyg.	15	Adolygiad unwaith ac am byth
ADNODDAU Credydwyr	Cynhaliwyd archwiliad dilyn i fyny yn Ionawr 2016	10	Rhesymol
Mân ddyledwyr	Ar gais y Pennaeth Gwasanaeth – Mehefin 2017	10	Cyfyngedig
Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn	Llithirad am gyfnod amhenodol oherwydd bod y trefniadau llywodraethiant yn newid. Efallai y daw'r Ymddiriedolaeth yn Gwmni Corfforedig.	10	Amhenodol
BUSNES Y CYNGOR Democrataidd a Gwasanaethau Aelodau	Diffyg adnodd archwilio	8	Amherthnasol
TRAWSNEWID Archwilio TG	Diffyg adnodd archwilio	40	Amherthnasol
ADFYWIO ECONOMAIDD A CHYMUNEDOL Astudiaethau Iechyd yr Amgylchedd	Adroddiad SAC ym mis Hydref 2014. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud gan y CIEH yng Nghymru mewn ymgynghoriad gyda grŵp Penaethiaid Iechyd Amgylcheddol Cymru. Unwaith y bydd y Safonau ymarfer orau wedi cael eu mabwysiadu, bydd yr awdurdod yn eu defnyddio fel sy'n briodol.	15	Anhysbys
Swyddogaeth Hamdden a Pherfformiad	Trawsnewid y Gwasanaethau Hamdden	10	Sylweddol
Swyddfa Rheoli Prosiect	Diffyg adnodd archwilio.	10	Amherthnasol
PRIFFYRDD, TRAFNIDIAETH AC EIDDO Gwasanaethau Dylunio a Chynnal a Chadw	Diffyg adnodd archwilio	10	Anhysbys
Gwasanaethau Peirianneg a Dylunio	Diffyg adnodd archwilio	10	Anhysbys
Rheoli Llifogydd	Diffyg adnodd archwilio	10	Anhysbys

ATODIAD B

Tai Yr Uned Fusnes a Llywodraethiant y CRT	Diffyg adnodd archwilio	10	Anhysbys
Atal Digartrefedd, Gosod Tai ac ati	Diffyg adnodd archwilio	10	Anhysbys
Gwasanaethau Oedolion Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed – Adolygu'r Strategaeth	Diffyg adnodd archwilio	15	Anhysbys
Dysgu Gydol Oes Ysgolion Uwchradd	3 ysgol	30	Amrywiol
CYFANSWM Y LLITHRIAD		**258**	

Ni chafodd y meysydd gwaith uchod yr oedd bwriad eu harchwilio sylw yn ystod 2016/17 am y resymau a roddir. Lle mae hynny'n berthnasol, bydd yr archwiliadau hynny na chawsant eu cynnal yn ystod 2016/17 yn cael eu blaenoriaethu ar gyfer eu hadolygu yn 2017/18.

Crynodeb o Argymhellion a Lefelau Sicrwydd 1-4-16 i 31-03-17 ATODIAD C

	Teitl yr adroddiad	Dyddiad	Gwasanaeth	Cyfanswm yr Argymhellion Archwilio	Negeseuon allweddol	Lefel Sicrwydd
1	Gwirio Stoc TLIU DLO Stoc Gwirio Gwaith yn mynd rhagddo 2015/16	Mai 2016	Tai	Amherthasol	Cynhaliwyd gwiriad stoc blynyddol gan Wasanaeth Archwilio Mewnol yr Awdurdod yn Nepo'r UCA ar 28 Mawrth, 2016. Gwerth y stoc ar ddiwedd y flwyddyn oedd £134,515.08 **Barn:** Mae'r cofnodiadau stoc a gedwir yn y Depo yn ddigon cywir ac yn darparu cofnod dibynadwy o lefelau stoc fel yr oeddynt ar ddiwedd y flwyddyn.	Sylweddol
2	Rheolaethau Allweddol Budd-dal Tai Gwaith yn mynd rhagddo 2015/16	Mehefin 2016	Tai	12	Dyma'r canfyddiadau allweddol o'r adolygiad hwn: ▪ Caiff diweddariadau ar weithdrefnau eu dosbarthu drwy e-bost i staff Budd-dal Tai fel sy'n briodol. Defnyddir fforymau perthnasol a chyfarfodydd rhanbarthol amrywiol hefyd i rannu arfer da. ▪ Mae angen diweddaru canllawiau'r Awdurdod i sicrhau eu bod yn cydymffurfio gyda'r Canllawiau Gordaliadau Budd-dal Tai a gyhoeddwyd gan DWP yn ystod mis Chwefror 2015, ac a adolygwyd wedi hynny ym mis Gorffennaf 2015. ▪ Ni chanfuwyd bod tystiolaeth bob amser yn cael ei chadw ar ffeiliau hawlwyr yn unol â'r disgwyliad.	Cyfyngedig

					▪ Nid oedd cofnod o benderfyniadau a wnaed o ran y dull o adennill gordaliadau yn cael ei gadw ar ffeil. Disgwylir y byddai ffurflen Adennill Budd-dal Tai a ordalwyd a Gostyngiad Gormodol yn y Dreth Gyngor yn cael ei chwblhau fel cofnod o'r trywydd penderfyniadau a wnaed yn ystod y broses adfer. ▪ Mae yna broblemau pan yn cysoni'r symiau a awdurdodwyd i'w dileu a'r swm gwirioneddol a ddilëwyd ar y system Northgate SX3. Roedd un achos lle yr oedd y swm a ddilëwyd ar gyfer hawliwr unigol yn fwy na'r hyn a awdurdodwyd gan y Swyddog Adran 151. ▪ Cynhelir cyfarfodydd rheolaidd i drafod gwaith monitro perfformiad a chymerir camau cadarnhaol i sicrhau bod cywirdeb yn gwella. ▪ Cymerwyd camau pellach i ychwanegu at y gordaliadau sy'n cael eu hadennill gordaliadau gyda chyfwerth ag un swyddog llawn amser yn treulio eu hamser yn ymdrin â gordaliadau. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risgiau a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Arweiniodd yr adolygiad at Farn Archwilio Sicrwydd Cyfyngedig gydag un argymhelliad categori Uchel, pum argymhelliad categori Canolig a chwe argymhelliad categori Isel yn cael eu cytuno gyda'r rheolwyr.	
3	Diogelu Corfforaethol Gwaith yn mynd rhagddo 2015/16	Awst 2016	Corfforaethol	32	Yn 2014/15, bu Swyddfa Archwilio Cymru'n ymchwilio i ba raddau yr oedd Cynghorau wedi sefydlu, ac yn gweithredu, prosesau a dulliau rheoli a sicrwydd effeithiol mewn perthynas â diogelu. Argymhellodd yr adolygiad 'Archwilio Mewnol i gynnwys Diogelu yn ei raglen flynyddol i ddarparu	Cyfyngedig

					sicrwydd ar effeithiolrwydd Diogelu Corfforaethol y Cyngor’. Yn ystod 2013/14, cyfunodd y Cyngor y cyfrifoldeb am ddiogelu plant ac oedolion dan un Pennaeth Gwasanaeth (Plant). Yn 2014/15, sefydlwyd Bwrdd Diogelu Corfforaethol er mwyn sicrhau bod dyletswyddau allweddol y Cyngor mewn perthynas â diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion bregus yn cael eu cyflawni’n ddigonol. Cynhaliwyd archwiliad o Ddiogelu Corfforaethol fel rhan o’r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17. Canfu’r adolygiad: • Nid oedd y Polisi a’r Gweithdrefnau Corfforaethol ar gyfer Diogelu Plant ac Oedolion Bregus wedi cael eu diweddaru i adlewyrchu canllawiau statudol diweddar gan gynnwys y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a ddaeth i rym ym mis Ebrill 2016 a’r canllawiau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel (2015); • Tystiolaeth gyfyngedig oedd ar gael bod gwybodaeth wedi cael ei rhannu ar benodiadau corfforaethol mewn perthynas â diogelu ac enwi uwch swyddogion i gyflawni swyddogaethau diogelu dynodedig; • Defnydd cyfyngedig oedd yn cael ei wneud hefyd o fewnrwyd y Cyngor i roi cyhoeddusrwydd i, a	

					hyrwyddo diogelwch yn fewnol ac yn allanol, gan gynnwys adrodd ar waith y Bwrdd Diogelu Corfforaethol a chysylltu hynny â pholisïau a chynlluniau gweithredu ac atgyfnerthu ymrwymiad y Cyngor i ddiogelu a hyrwyddo llesiant plant, pobl ifanc ac oedolion bregus; • Er bod amcanion diogelu wedi cael eu hadlewyrchu yn y rhan fwyaf o'r cynlluniau datblygu gwasanaeth, nodwyd nad oedd aliniad bob amser gyda'r cofrestrau risg o ran cofnodi'r risgiau o ran diogelu; • Er y cafwyd sicrwydd bod staff a chanddynt ddyletswyddau diogelu uniongyrchol wedi mynychu hyfforddiant diogelu / sesiynau gloywi yn ôl yr angen mae bwlch o ran staff yn gyffredinol yn mynychu hyfforddiant ymwybyddiaeth a hyfforddiant penodol ar gyfer gwirwyr tystiolaeth (dilysu ID ar gyfer y broses GDG), swyddogion diogelu penodedig y tu allan i'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac ysgolion; nid yw hyfforddiant recriwtio diogelach ar gyfer rheolwyr yn orfodol ar hyn o bryd; • Cydymffurfiaeth gyfyngedig yn unig mewn perthynas â derbyn a gwirio tystlythyrau ar gyfer swyddi 'gweithgareddau a reoleiddir' cyn y cyfweliadau a chyfyngedig hefyd o ran cynnal cofnodiadau cyflawn fel tystiolaeth diogelu cyn cyflogi gan gynnwys tystlythyrau a gwiriadau GDG;	

					• Nodwyd rhai materion mewn perthynas â nodi swyddi sydd angen datgeliad GDG yn erbyn y meini prawf cymhwyster GDG; nodwyd eithriadau wrth asesu cydymffurfiaeth gyda pholisi GDG y Cyngor gan gynnwys GDG ar gyfer dechreuwyr newydd; asesiad risg ac adnewyddu'r gwiriad bob tair blynedd; • Dim polisi corfforaethol ar ymdrin yn ddiogel â gwybodaeth a ddarperir gan y GDG ar gael i unigolion ar yr adeg y gofynnir iddynt gwblhau ffurflen gais am GDG neu ofyn am ganiatâd i ddefnyddio eu gwybodaeth i gael at unrhyw wasanaeth y mae'r GDG yn ei ddarparu; • Nodwyd rhai eithriadau mewn perthynas â safonau diogelu mewn trefniadau contract gan gynnwys diffyg telerau ac amodau penodol yn ymwneud â: - Yr angen i asiantaethau / sefydliadau fod â pholisïau a gweithdrefnau diogelu a chydymffurfio â nhw; a - Rheoli perfformiad i sicrhau cydymffurfiaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau diogelu fel sy'n briodol. • Nid yw'r adain Archwilio Mewnol yn adolygu'n rheolaidd ar hyn o bryd y safonau diogelu mewn adolygiadau o sefydliadau a chontractau newydd/cyfredol.	

					Barn: Mae’r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaethau mewnol yn gyfyngedig. Mae rhai gwasanaethau yn y Cyngor yn araf i wreiddio amcanion diogelu yn eu prosesau cynllunio busnes ac ystyried diogelu fel rhan sylfaenol o bob agwedd o waith sy’n ymwneud â phlant, pobl ifanc ac oedolion bregus.	
4	Gorchmynion Llys Gofal Plant o dan yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus Gwaith yn mynd rhagddo 2015/16	Rhag 2016	Gwasanaethau Plant	29	Mae Adran 17 Deddf Plant 1989 yn datgan bod gan yr awdurdod lleol ddyletswydd gyffredinol i ddiogelu a hyrwyddo llesiant plant o fewn ardal yr awdurdod ac i sicrhau bod y plant hynny’n cael eu magu gan eu teuluoedd. Mae tynnu plentyn oddi ar ei rhiant yn angenrheidiol mewn rhai achosion er mwyn sicrhau diogelwch a lles y plentyn. Protocol yw’r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PLO) sy’n ceisio lleihau oedi dianghenraid mewn achosion llys teuluoedd. Crynhoir prif ganfyddiadau’r adolygiad isod: • Mae’r wybodaeth a gedwir ar RAISE (system cofnodion electronig iechyd a gofal cymdeithasol) yn annibynadwy oherwydd: — oedi o ran llwytho dogfennau — achosion lle mae dogfennau yn cael eu llwytho ar ffeil un sibling ar RAISE er eu bod yn berthnasol i’r holl siblingiaid. — Diffyg tystiolaeth ar ffeiliau RAISE i ddangos pa gyfarfodydd cyn-achos a gynhaliwyd neu pa lythyrau swyddogol	Cyfyngedig

					anfonwyd at y sawl sydd â chyfrifoldeb rhiant yn eu hysbysu o’r penderfyniad a wnaed yn y Cyfarfod Porth Gadw Cyfreithiol ac yn rhestru pryderon yr Awdurdod Lleol. • Nid yw’r Llythyr Cyn Achos yn rhoi amserlen ar gyfer y camau y mae’n rhaid i rieni eu cymryd er mwyn osgoi achosion llys. • Nid oedd ymweliadau gweithwyr cefnogol bob tro’n cael eu cynnal yn unol â’r cynlluniau er mwyn sicrhau lles y plentyn/plant tra eu bod yn parhau i fod yng ngofal eu rhieni yn ystod achosion llys. • Nid yw holl weithwyr y Gwasanaethau Plant wedi derbyn hyfforddiant Diogelu Data. • Mae’r Gwasanaeth wedi adnabod yr angen am hyfforddiant pellach ar sgiliau llys ac wedi trefnu gweithdy hyfforddiant yn Seiliedig ar Gymwyseddau yn ystod y flwyddyn, a oedd yn cynnwys dau ddiwrnod ar y pwnc “Y Gyfraith, Tystiolaeth, Gweithdrefn ac Arfer Orau” a dau ddiwrnod pellach yn rhoi sylw i sgiliau llys ac ysgrifennu adroddiadau. Adroddodd Rheolwyr bod y staff a oedd wedi bod ar y cwrs wedi rhoi adborth cadarnhaol. • Yn ystod y flwyddyn gwnaed ymdrechion pellach i wella sgiliau ysgrifennu adroddiadau a chasglu tystiolaeth drwy hysbysebu swydd Gweithiwr Cymdeithasol Ymgynghorol – PLO / Arbenigwr Llys fydd yn cynorthwyo i hyrwyddo arfer gwaith cymdeithasol o ansawdd uchel ac yn cefnogi staff a rheolwyr i wella ymarfer mewn perthynas ag achosion gofal. Pan oedd yr archwiliad yn cael ei gynnal roedd y swydd wedi ei hysbysebu	

					ddwywaith ond nid oedd unrhyw un wedi ei apwyntio. **Barn**: Mae trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Mae bylchau yn y broses sy'n golygu bod y Gwasanaeth yn agored i risgiau. Mae angen i reolwyr gymryd camau gweithredu fydd yn cael effaith uchel i gymedrol.	
5	Ysgol Llannerchymedd	Mai 2016	Dysgu Gydol Oes	12	Dyma'r canfyddiadau allweddol o archwiliad o Ysgol Llannerch-y-medd a gynhaliwyd fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17: • Cynhaliwyd profion ar sampl o gofnodion incwm prydau ysgol, brecwast ysgol a chofnodion incwm cyffredinol a chanfuwyd eu bod yn gywir ac yn cael eu cadw i safon foddhaol • Canfuwyd bod cyllideb yr ysgol yn cael ei mabwysiadu'n flynyddol gan y corff llywodraethu a bod materion ariannol yn cael eu trafod yn rheolaidd • Nid oedd yr ysgol bob amser yn llenwi ffurflen archebu cyn prynu • Nid oedd y ffurflen adolygu tâl athrawon ar gyfer 2015/16 wedi cael ei dychwelyd i'r Adran Addysg cyn 1 Medi 2015 • Yr ysgol i gofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth yn unol â Deddf Diogelu Data 1988 **Barn:** Barn archwilio Sicrwydd rhesymol yn gyffredinol	Rhesymol

					o ganlyniad i'r adolygiad gyda dau argymhelliad categori canolig a thri argymhelliad categori isel yn cael eu cytuno gyda'r pennaeth.	
6	Ysgol Tywyn	Mehefin 2016	Dysgu Gydol Oes	4	Dyma'r canfyddiadau allweddol o archwiliad o Ysgol Tywyn a gynhaliwyd fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17: • Roedd y cofnod prydau ysgolion yn cael ei gynnal i safon uchel yn yr ysgol, ond dylai lefel yr ôl-ddyledion gael ei monitro'n effeithiol yn unol â Chanllawiau'r Adran Addysg • Mae cyllideb yr ysgol yn cael ei thrafod yn rheolaidd gyda'r Llywodraethwyr ac yn cael ei mabwysiadu'n flynyddol gan y Corff Llywodraethu • Mae cyfrifon cronfa'r ysgol yn cael eu cynnal i safon briodol ac yn cael eu harchwilio'n annibynnol ar sail flynyddol. Mae'r ddogfen "Cofnod Archwilio Cronfa'r Ysgol" yn cael ei chyflwyno i Fwrdd y Llywodraethwyr yn flynyddol. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.	Sylweddol
7	Ysgol Llandegfan	Mehefin 2016	Dysgu Gydol Oes	1	Dyma'r canfyddiadau allweddol o archwiliad o Ysgol Llandegfan a gynhaliwyd fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17: • Mae'r cofnod prydau ysgolion yn cael ei chynnal i safon uchel yn yr ysgol • Mae cyllideb yr ysgol yn cael ei thrafod yn	Sylweddol

					rheolaidd gyda'r Llywodraethwyr ac yn cael ei mabwysiadu'n flynyddol gan y Corff Llywodraethu • Mae cyfrifon cronfa'r ysgol yn cael eu cynnal i safon briodol ac yn cael eu harchwilio'n annibynnol ar sail flynyddol. Mae'r ddogfen "Cofnod Archwilio Cronfa'r Ysgol" yn cael ei chyflwyno i Fwrdd y Llywodraethwyr yn flynyddol. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.	
8	Ysgol Y Graig	Mehefin 2016	Dysgu Gydol Oes	5	Dyma'r canfyddiadau allweddol o archwiliad o Ysgol y Graig a gynhaliwyd fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17: • Mae cyllideb yr ysgol yn cael ei thrafod yn rheolaidd gyda'r Llywodraethwyr ac yn cael ei mabwysiadu'n flynyddol gan y Corff Llywodraethu • Roedd cofnodion incwm cyffredinol a ffioedd gwersi cerddoriaeth yn gywir ac yn cael eu cynnal i safon foddhaol • Dylai prydau ysgol gael eu cofnodi'n gywir a dylai'r ysgol fonitro lefel yr ôl-ddyledion yn effeithiol yn unol â Chanllawiau'r Adran Addysg. **Barn:** barn archwilio Sicrwydd Rhesymol yn gyffredinol o ganlyniad i'r adolygiad gydag un argymhelliad categori Canolig a phedwar argymhelliad categori Isel yn cael eu cytuno gyda'r	Sylweddol

					pennaeth.	
9	Ysgol Llanfair PG	Mehefin 2016	Dysgu Gydol Oes	5	Cynhaliwyd archwiliad yn Ysgol Llanfair PG fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17. Dyma ganfyddiadau allweddol yr adolygiad: • Roedd cofnod prydau ysgol yn cael ei gynnal i safon uchel yn yr ysgol • Mae cyllideb yr ysgol yn cael ei thrafod yn rheolaidd gyda'r Llywodraethwyr ac yn cael ei mabwysiadu'n flynyddol gan y Corff Llywodraethu **CAMAU ALLWEDDOL Y CYTUNWYD ARNYNT** • Dylai archebion gael eu cwblhau cyn derbyn nwyddau • Dylai'r ysgol adolygu ffioedd gosod yr ysgol bob blwyddyn • Yr ysgol i gofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth yn unol â Deddf Diogelu Data 1988 **Barn:** Barn archwilio Sicrwydd Rhesymol yn gyffredinol o ganlyniad i'r adolygiad gyda dau argymhelliad categori Canolig a thri argymhelliad categori Isel yn cael eu cytuno gyda'r pennaeth.	Rhesymol
10	Ysgol Esceifiog	Mehefin 2016	Dysgu Gydol Oes	4	Cynhaliwyd archwiliad o Ysgol Esceifiog fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17.	Sylweddol

					Dyma’r canfyddiadau Allweddol o'r adolygiad: • Mae'r cofnod prydau ysgolion yn cael ei gynnal i safon uchel yn yr ysgol • Mae cyllideb yr ysgol yn cael ei thrafod yn rheolaidd gyda'r Llywodraethwyr ac yn cael ei mabwysiadu’n flynyddol gan y Corff Llywodraethu • Mae cyfrifon cronfa’r ysgol yn cael eu cynnal i safon briodol ac yn cael eu harchwilio'n annibynnol ar sail flynyddol. Mae'r ddogfen "Cofnod Archwilio Cronfa’r Ysgol" yn cael ei chyflwyno i Fwrdd y Llywodraethwyr yn flynyddol. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.	
11	Ffioedd Rheoli Adeiladu – Trefniadau Arolygu & Gorfodaeth	Mehefin 2016	Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	8	Dyma’r canfyddiadau allweddol o'r adolygiad hwn: ▪ Nid yw Taliadau Rheoli Adeiladu yn cael eu hadolygu'n flynyddol. ▪ Nid oes gweithdrefnau o ran nodi a sut i ymdrin ag achos / achos posibl o dorri'r Rheoliadau neu Weithdrefnau ynghylch cofnodi arolygiad / au. ▪ Nid oedd unrhyw weithdrefnau yn bodoli ar gyfer gweinyddu ad-daliadau.. ▪ Ni fedrir cofnodi ymweliadau safle ar system CIVICA. ▪ Dim ffurflenni datgan diddordeb ffurfiol wedi cael eu llenwi gan swyddogion yn yr adain Rheoli Adeiladu. ▪ Dim gwaith cysoni yn cael ei wneud o ran anfonebu a chasglu incwm ar y system CIVICA.	Cyfyngedig

					Barn: Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risgiau a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Arweiniodd yr adolygiad at Farn Archwilio Sicrwydd Cyfyngedig gydag wyth argymhelliad categori Canolig yn cael eu cytuno gyda'r rheolwyr.	
12	Ffioedd a Phrisiau Ceisiadau Cynllunio	Awst 2016	Buddsoddiad ac Adfywiad Economaidd	4	Cafwyd oddeutu 1,400 o geisiadau cynllunio yn ystod 2015/16 – incwm o £528,386.44. Mewn archwiliad a gynhaliwyd fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/17, nodwyd bod gan yr Adran Gynllunio drefniadau llywodraethiant priodol ar gyfer rheoli ei Cheisiadau Cynllunio. Nid yw penderfyniad ynghylch ceisiadau cynllunio yn cael eu gwneud bob amser o fewn y cyfnod 8 wythnos statudol ac nid oes unrhyw gofrestr gyhoeddus o'r holl geisiadau cynllunio ar wefan yr Awdurdod. **Barn**: Mae'r trefniadau llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.	Sylweddol
13	Cydymffurfiad â Safonau Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu	Awst 2016	Adnoddau	18	Prosesodd yr Awdurdod 8,200 o drafodion ar-lein a 12,400 o drafodion Chip & PIN lle nad oedd perchennog y cerdyn yn bresennol yn ystod 2015/16. Rhwng Ebrill a Gorffennaf 2016, proseswyd 6,682 o drafodion gan yr Awdurdod a oedd werth £1,238,250.22. Mae natur gludadwy a hwylustod cardiau yn golygu y gall fod yn agored i gamddefnydd a dylai'r Awdurdod gydymffurfio gyda'r Safonau Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu (PCI DSS).	Cyfyngedig

					Dyma brif ganfyddiadau'r adolygiad: • Nid oes unrhyw gynllun cyflawni i amlinellu'r modd y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio gyda PCI DSS. • Nid yw'r Awdurdod yn cynhyrchu datganiad blynyddol o gydymffurfiaeth gyda PCI DSS ac nid oes ganddo ychwaith ddangosyddion diffiniedig i fesur cydymffurfiaeth • Nid yw'r Polisi Diogelwch TGCh a'r Polisi Diogelwch Gwybodaeth yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â PCI DSS • Ar hyn o bryd, nid oes hyfforddiant ffurfiol ar gael i weithwyr o fewn 6 mis o gychwyn mewn swydd sy'n gyfrifol am brosesu taliadau gyda cherdyn • Nid yw'r Awdurdod wedi nodi a mapio'r amgylchedd cerdyn credyd • Nid yw'r Awdurdod wedi datblygu fframwaith rheoli diogelwch i gydymffurfio gyda PCI DSS • Nid yw hunanasesiadau blynyddol yn cael eu cynnal. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risgiau a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Mae bylchau yn y broses sy'n gadael y gwasanaeth yn agored i risgiau. Angen gweithrediad gan reolwyr ar lefel gymedrol i uchel.	

14	Trefniadau Yswiriant	Tach 2016	Adnoddau	2	Cyfanswm setliad yswiriant yr Awdurdod ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2016 i 30 Medi 2016 oedd £142,442.65 (o'r hawliadau a wnaethpwyd yn ystod y cyfnod hwn). Canfu'r archwiliad a gynhaliwyd fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/17 bod gan yr Adran Adnoddau drefniadau llywodraethu priodol ar gyfer rheoli'r Gwasanaeth Yswiriant. Ar hyn o bryd nid oes polisi yn manylu ar weithdrefnau'n ymwneud â ffurflenni, amserlenni a deddfwriaeth ynghylch hawliadau yswiriant. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda. Ni chanfuwyd unrhyw gamgymeriadau sylweddol o bwys.	Sylweddol
15	Trefniadau Wrth Gefn Allan o Oriau	Rhag 2016	Corfforaethol	10	Mae'r Cyngor yn darparu ystod eang o wasanaethau i bobl Ynys Môn. Mae'n rhaid i rai gwasanaethau wneud trefniadau wrth gefn tu allan i oriau swyddfa arferol er mwyn ymgymryd â dyletswyddau arferol neu ymateb i argyfyngau. Mewn rhai achosion, gallai hyn fod er mwyn cwrdd â gofynion cyfreithiol neu statudol. Cyfanswm taliadau i swyddogion unigol mewn perthynas â gweithredu cynlluniau wrth gefn yn 2015/16 oedd £96,795.60 a £47,024.47 yn 2016/17 hyd at gyfnod 6. Crynhoir prif ganfyddiadau'r adolygiad isod: • Nid oedd y cynllun taliadau ar gyfer dyletswyddau wrth gefn wedi'i ddiweddaru ar y mewnrwyd i	Rhesymol

					adlewyrchu'r dyfarniad cyflog diweddaraf. • Er gwaetha'r disgwyliad y dylai'r holl weithwyr sy'n ymgymryd â dyletswyddau wrth gefn dderbyn taliad ar yr un sail yn dilyn y broses Arfarnu Swyddi, canfuwyd nifer o anghysonderau gyda rhai unigolion yn parhau i dderbyn taliad wrth gefn cyfartaleddol yn seiliedig ar gytundebau hanesyddol, er eu bod yn gweithio rota lawn. • Roedd y rhan fwyaf o'r gwasanaethau a adolygwyd yn cadw cofnodion digon manwl i gefnogi ceisiadau a wnaed am lwfansau wrth gefn; fodd bynnag, canfuwyd nad oedd un gwasanaeth yn cadw cofnod o'r galwadau allan o oriau a dderbyniwyd; ar hyn o bryd nid yw'r Cyngor yn defnyddio cyfleusterau tracio galwadau na recordio galwadau. • Nid oedd monitro yn digwydd yn gyson ar draws yr holl wasanaethau i asesu lefel y gwerth am arian mewn perthynas â gweithredu cynlluniau wrth gefn. Nid oedd effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd cynlluniau wrth gefn a weithredwyd yn cael eu hadolygu fel mater o drefn ar lefel uwch reolwyr. **Barn**: Mae trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhesymol. Mae peth anghysondeb o ran gweithredu ac mae cyfleoedd yn bodoli o hyd i liniaru yn erbyn risgiau pellach.	
16	Tai Gofal Ychwanegol – Trefniadau Comisiynu	Rhag 2016	Gwasanaethau Oedolion	6	Mae'r Prosiect Tai Gofal Ychwanegol yn rhan o raglen ehangach sef Rhaglen Trawsnewid Gofal Cymdeithasol Oedolion Hŷn, sy'n un o'r wyth blaenoriaeth yn y Cynllun Corfforaethol ar gyfer 2013-17. Crynhoir prif ganfyddiadau'r adolygiad isod:	Cyfyngedig

					▪ Er bod nifer o ddogfennau'r prosiect wedi eu cwblhau yn ôl y disgwyl, gellid gwella'r ddogfennaeth yn ymwneud â 'gwersi a ddysgwyd'. ▪ Y broses gaffael oedd elfen wanaf y mesurau rheoli a brofwyd. Nid oedd y Tîm Caffael yn rhan o'r broses hyd nes yr oedd y gwahoddiad i dendro wedi cael ei anfon at y Cymdeithasau Tai. Arweiniodd hyn at fethiant o ran cydymffurfio â'r rheoliadau a dewis y broses dendro fwyaf addas (proses wedi'i negodi) ar gyfer y math o brosiect. ▪ Gallai cyswllt a thrafodaethau buan gydag adrannau perthnasol megis Budd-daliadau Tai fod wedi arwain at broses gynllunio gryfach a dogfen dendr fwy cadarn a fyddai'n cynnig cymaint â phosib o wybodaeth i gynigwyr posibl. Efallai y byddai hyn wedi atal rhai o'r problemau a gafwyd yn ystod 2015, yn arbennig y mater yn ymwneud ag uchafswm y rhent sydd ar gael drwy Fudd-daliadau Tai a arweiniodd at y Tîm Prosiect yn trafod gyda'r cynigiwr, sy'n groes i reolau caffael ynglŷn â bod yn deg ac yn dryloyw. ▪ Bydd hyfforddiant caffael ar gyfer swyddogion rheoli prosiect yn arwain at well dealltwriaeth o'r broses caffael yn ei chyfanrwydd. ▪ Ni chynhwyswyd elfennau Diogelu yn y cytundebau ar gyfer darparu gwasanaeth yn y cyfleuster Gofal Ychwanegol. ▪ Gwelodd Gwasanaethau Oedolion drosiant staff uchel yn ystod cyfnod y prosiect a ni lwyddodd y gwasanaeth i recriwtio Rheolwr Trawsnewid am beth amser. Gallai hyn fod wedi cael effaith andwyol ar reolaeth y prosiect. **Barn**: Mae trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Mae bylchau yn y	

					broses sy'n golygu bod y gwasanaeth yn agored i risg. Nid yw amcanion yn cael eu gwireddu neu maent yn cael eu gwireddu heb gynnig gwerth am arian.	
17	Fframwaith Caffael Corfforaethol – Cydymffurfiaeth ar lefel Gorfforaethol	Mawrth 2017	Adnoddau	28	Cynhaliwyd yr archwiliad hwn fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17. Mae cydymffurfiaeth gyda phrosesau caffael wedi cael ei gydnabod fel man gwan mewn archwiliadau arferol blaenorol ac fe gynhaliwyd ymchwiliadau arbennig yn ystod 2016/17. Dyma ganfyddiadau allweddol yr adolygiad hwn: • Mae gan y Tîm Caffael Corfforaethol Gynllun Gwella Caffael ac maent yn gweithio i wella cydymffurfiaeth gyda rheolau a rheolidau caffael ar lefel yr Awdurdod cyfan. • Cymeradwywyd Strategaeth a Pholisi Caffael yr Awdurdod gan y Cyngor ar 14 Mai 2015. • Caiff y Rheolau Gweithdrefn Contract (RhGC) eu hadolygu o bryd i'w gilydd ac maent yn gosod y sylfaen ar gyfer unrhyw weithgaredd caffael. Nid yw'r RhGC yn cynnwys trothwyon ariannol yr OJEU ar gyfer Cyflenwadau, Gwasanaethau a Gwaith Cyhoeddus. • Mae Llawlyfr Caffael wedi cael ei ddatblygu ac mae'n darparu canllawiau ymarferol i'r broses gaffael ac yn cynnwys gwybodaeth am drothwyon tendro, gwahanol brosesau caffael ac ati. Roedd gwybodaeth ynghylch lefel trothwy tendro'r Awdurdod wedi ei nodi'n anghywir drwy'r ddogfen - fel £25k yn hytrach na £30k. • Cynhaliwyd hyfforddiant caffael yn ystod 2015 ac mae cyfres o sesiynau hyfforddiant ar reoli contractau wedi eu cynllunio ar gyfer 2017. Nodwyd	Cyfyngedig

					bod anghysonderau a chamgymeriadau yn y sleidiau hyfforddiant ar gaffael sydd ar gael ar y fewnrwyd. • Defnydd cyfyngedig a wnaed o fewnrwyd y Cyngor i rannu gwybodaeth ac i benodi hyrwyddwyr caffael. Nid yw'r Strategaeth a'r Polisi Caffael a'r Strategaeth ar gyfer Rheoli Contractau ar gael ar y fewnrwyd na'r Porth Polisïau. • Mae lefel cydymffurfiaeth gyda'r Rheolau Gweithdrefn Contract a rheoliadau UE yn amrywio ar hyd a lled yr Awdurdod. Er bod y RhGC yn datgan bod angen hysbysebu unrhyw gontract sy'n werth £25k neu fwy ar GwerthwchiGymru, nid dyma'r achos bob tro, roedd un enghraifft yn uwch na throthwy'r OJEU. • Mae'r gofrestr gontractau ganolog yn anghyflawn ac nid yw ar gael ar fewnrwyd y Cyngor i ganiatáu ar gyfer penderfyniadau priodol ac amserol o ran prynu cyn i gontractau o'r fath ddod i ben. • Mae'r Tîm Caffael wedi dadansoddi gwariant a data er mwyn nodi meysydd lle gallai ymarfer caffael ychwanegu gwerth am arian a sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r rheolau a'r rheoliadau caffael perthnasol. Nid yw ymarferion caffael wedi cael eu cynnal ar gyfer yr holl feysydd ble daethpwyd o hyd i ddiffyg cydymffurfiaeth gyda chontractau. • Nid oes Polisi Caffael Cynaliadwy wedi cael ei sefydlu er mwyn rhoi sylw i egwyddorion datblygu cynaliadwy. Nid yw Asesiadau Risg Cynaliadwyedd ar gael ar gyfer contractau sy'n werth £25k neu fwy fel sy'n ofynnol dan Brotocol 3 Polisi Caffael Cymru. • Ar hyn o bryd, nid yw perfformiad y Tîm Caffael Corfforaethol yn cael ei fesur a'i adrodd arno ar lefel gorfforaethol. Dylid creu Dangosyddion Perfformiad Allweddol (DPA) ar gyfer yr Awdurdod cyfan er	

					mwyn cryfhau'r broses gaffael ac fel modd o fesur a yw nodi ac amcanion sefydliadol yn cael eu cyflawni. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Mae yna fylchau yn y broses sy'n golygu bod y gwasanaeth yn agored i risgiau. Nid yw amcanion yn cael eu cyflawni neu maent yn cael eu cyflawni heb sicrhau gwerth am arian.	
18	Ynys Ynni	Mawrth 2017	Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	0	Cynhaliwyd yr archwiliad hwn fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17. Mae Rhaglen Ynys Ynni Ynys Môn™ yn ymdrech ar y cyd rhwng nifer o gydranddeiliaid yn y sectorau cyhoeddus a phreifat sy'n gweithio mewn partneriaeth i roi Ynys Môn ar y blaen o ran ymchwil, datblygu, cynhyrchu a gwasanaethu ynni gan ddod ag enillion economaidd anferthol o bosib yn ei sgil. Mae'r rhaglen yn cael ei rheoli'n dda gyda phrosesau llywodraethiant cadarn. Mae Cytundebau Perfformiad Cynllunio (PPA) wedi cael eu sefydlu'n ffurfiol a'u llofnodi gan yr holl bartïon. Mae byrddau strategol wedi cael eu sefydlu ar gyfer pob partneriaeth o gydranddeiliaid ac mae'r canlyniadau'n cael eu monitro a'u hadrodd arnynt yn rheolaidd. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig ag Ynys Ynni ynghyd â chamau lliniaru'n cael eu nodi yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol a'r Gofrestr Risg ar gyfer y Gwasanaeth Economaidd ac Adfywio Cymunedol. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda. Ni chanfuwyd unrhyw gamgymeriadau sylweddol o bwys.	Sylweddol
19	Diwylliant Moesegol	Mawrth 2017	Corfforaethol	19	Cynhaliwyd adolygiad archwilio mewnol o Ddiwylliant Moesegol fel rhan o'r Cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/17. Mae'r angen i asesu dyluniad,	Rhesymol

					gweithrediad ac effeithiolrwydd amcanion, rhaglenni a gweithgareddau moesegol y sefydliad wedi ei gynnwys dan y Safonau Archwilio Mewnol ar gyfer y Sector Cyhoeddus. Dyma brif ganfyddiadau’r adolygiad hwn o’r diwylliant moesegol: ▪ Mae gan y Cyngor amrediad eang o bolisïau a rheolaeth ar safonau ymddygiad sydd, gyda’i gilydd, yn amrediad eang o bolisïau moesegol sy’n llywodraethu’r modd y mae’r Cyngor yn rhedeg ei fusnes ac yn sicrhau llywodraethiant teg a thryloyw. ▪ Mae trefniadau llywodraethiant y Cyngor, sydd wedi eu cynnwys yn y Cyfansoddiad, yn cynnwys codau ymddygiad, protocolau a rheolau sefydlog ffurfiol sydd wedi cael eu sefydlu er mwyn rheoli ymddygiad unigolion a grwpiau yn yr awdurdod. ▪ Mae nifer o bolisïau corfforaethol ac AD wedi cael eu sefydlu sy’n cynnwys disgwyliadau moesegol ac sy’n tanlinellu ymrwymiad y Cyngor i foeseg ac sy’n ceisio sicrhau cydymffurfiaeth ag egwyddorion moesegol. ▪ Mae yna ffocws o’r newydd ar iechyd, dioglewcfh a lles corfforaethol yn dilyn cyfnod lle nad oedd polisïau wedi bod yn cael eu hadolygu’n rheolaidd, ychydig iawn o gyfarfodydd o’r Grŵp Ymgynghorol Iechyd a Diogelwch yn cael eu cynnal ac ymgysylltiad a throsgolwg cyfyngedig ar lefel gorfforaethol o berfformiad mewn perthynas ag iechyd, diogelwch a lles. Fodd bynnag, mae’r bylchau canlynol yn gwanhau gallu’r Cyngor i hyrwyddo diwylliant moesegol: ▪ Nid oes system ffurfiol ar gael i fonitro cydymffurfiaeth	

					contractwyr gyda rheolau iechyd a diogelwch ar sail barhaus a chael sicrhwydd bod gwerthoedd ac egwyddorion moesegol y Cyngor yn cael eu hadlewyrchu yn niwylliant ac arferion contractwyr. ▪ Nid oedd Cynlluniau Darparu Gwasanaeth, ym mhob achos, yn cynnwys camau gweithredu allweddol o ran cydymffurfio gyda strategaethau a pholisïau corfforaethol yn cynnwys: - Iechyd a Diogelwch Corfforaethol; - Cydraddoldeb ac Amrywiaeth a; - Goblygiadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn cynnwys yr egwyddor o ddatblygiad cynaliadwy. ▪ Nid yw'r rhaglen o gontractau ar gyfer y dyfodol / y gofrestr gontractau'n cael ei chyhoeddi'n rhagweithiol ar wefan y Cyngor er mwyn hyrwyddo cystadleuaeth agored a phenderfyniadau tryloyw yn unol ag egwyddorion Polisi Caffael Cyhoeddus Cymru. ▪ Nid yw'r Cyngor wedi datblygu a mabwysiadu polisi Cynaliadwyedd sy'n dod â'r gwahanol feysydd ymarfer ac arbenigedd proffesiynol ynghyd i arwain datblygiadau at ddatrysiadau cynaliadwy er budd y gymuned leol a chenedlaethau'r dyfodol. ▪ Nid yw'r polisïau sy'n amlinellu gweithdrefnau'r Cyngor ar gyfer atal, dod o hyd i, ymchwilio i, ac erlyn achosion o dwyll a llygredd wedi cael eu hadolygu a'u diweddaru a'u rhoddi ar y Porth Polisïau er hwylustod. ▪ Nid oes unrhyw weithdrefn ar gyfer rhoi prawf o bryd i'w gilydd ar ddealltwriaeth a chydymffurfiaeth swyddogion gyda'r côd ymarfer (a pholisïau corfforaethol allweddol yn gyffredinol) ac atgyfnerthu ar sail reolaidd, y disgwyliadau o ran yr angen i ddatgan unrhyw ddiddordebau personol newydd (a	

					chyfredol) a all wrthdaro gyda dyletswydd gyhoeddus ac i gofrestru unrhyw roddion / lletygarwch a gawsant mewn perthynas â'u gwaith. ▪ Mae'r Cyngor wedi datblygu teclyn alinio gwerthoedd i'w ddefnyddio wrth recriwtio a datblygu staff. Mae materion technegol wrthi'n derbyn sylw fel y gellir cychwyn defnyddio'r teclyn. ▪ Nid yw'r Strategaeth Gyfathrebu Gorfforaethol (2012-15) wedi cael ei hadolygu; canfuwyd problemau o safbwynt effeithiolrwydd system memo electronig mewnol Y Ddolen / Monitor i gyfathrebu negeseuon corfforaethol a sicrhau bod y diwylliant moesegol y mae'r Cyngor yn ei ddeisyfu'n cael ei sefydlu'n gadarn yn y sefydliad. Nid oes unrhyw broses ar gael ar gyfer diweddaru (cael gwared â / archifo gwybodaeth fel sy'n briodol) cynnwys y wefan er mwyn sicrhau mai gwybodaeth ddilys, gyfredol, cyson a pherthnasol sy'n cael ei harddangos. ▪ Nid oedd pob gweithiwr newydd yn cael hyfforddiant cynefino ac nid oedd unrhyw broses ar gael i fonitro presenoldeb mewn sesiwn gynefino gorfforaethol / cwblhau sesiwn gynefino'r gwasanaeth. **Barn:** Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhesymol.	
20	Uned Cynnal Adeiladau	Mawrth 2017	Tai	18	Cynhaliwyd yr archwiliad hwn fel rhan o'r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2016/17. Isod, ceir crynodeb o ganfyddiadau allweddol yr adolygiad: • Nid oes cyfleuster ar gyfer gwahaniad dyletswyddau ar gael ar System Orchard. Gall staff fynd i mewn iddi i greu, diwygio, cwblhau a chanslo gwybodaeth UCA ar Orchard ac mae ganddynt fynediad i adnoddau sydd y tu draw i'r hyn sydd ei angen arnynt i gyflawni eu dyletswyddau;	Cyfyngedig

					• Nid oes modd ar hyn o bryd cael adroddiad o'r System Orchard yn rhestru hawliau mynediad defnyddwyr i reolwyr ei adolygu; • Nid oes unrhyw weithdrefnau ysgrifenedig i roi cyfarwyddyd i staff ynghylch sut i ddefnyddio'r modiwl UCA yn Orchard a'r hawliau mynediad; • Mae cysoni anfonebau a thasgau sydd wedi eu cofnodi ar Fodiwl UCA Orchard yn anodd oherwydd nid oes unrhyw gysylltiadau cyffredin rhwng y system taliadau CIVICA a'r system UCA ar Orchard. • Mae'r manylion sy'n cael eu mewnbynnu ar gyfer dyddiadau cwblhau tasgau yn awgrym fod data'n cael ei ystumio i gyflawni targedau perfformiad ac mae hynny, gyda'r diffyg o reolaeth fewnol yn y system Orchard, yn tanseilio dilysrwydd data perfformiad. Mae yna risg bod modd ystumio neu gam-ddatgan data sy'n arwain at benderfyniadau gwael neu hyd yn oed y posibilrwydd o dwyll; • Nid yw esboniadau ar gyfer canlso tasgau'n cael eu cofnodi na'u hawdurdodi; • Nid yw system Orchard yr UCA yn cynnwys costau staff fesul tasg. Nid yw gwir gost pob tasg yn cael ei nodi a'i chodi amdani ac o'r herwydd mae'r cyfrif masnachu'n cael ei gam-ddatgan sy'n arwain at benderfyniadau a dadansoddiadau gwerth am arian gwael. **Barn:** Mae trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn gyfyngedig. Mae yna fylchau yn y broses sy'n golygu bod y gwasanaeth yn agored i risgiau. Nid yw'r amcanion yn cael eu diwallu neu maent yn cael eu diwallu mewn modd nad yw'n sicrhau gwerth am arian.	

ATODIAD D

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ARCHWILIO MEWNOL

DADANSODDIAD O WAITH YCHWANEGOL NAD OEDD WEDI EI GYNLLUNIO A WNAED YN YSTOD 1 EBRILL 2016 I 31 MAWRTH 2017

	MAES	NATUR Y GWAITH	DYDDIAU ARCHWILIO
1	Corfforaethol / Dysgu Gydol Oes	Adolygiad proses amserlenni Addysg – Cais gan AD	3.04
2	Rhentu Doeth Cymru Gwarchod y Cyhoedd	Cafodd Archwilio Mewnol wybod ym mis Ebrill 2016 bod rhaid cyflwyno Tystysgrif Rhentu Doeth Cymru ac Adroddiad Archwilio Mewnol i LlC erbyn 31 Hydref 2016.	7.32
3	Prisiadau Asedau Priffyrdd	Archwiliad o systemau Asedau Priffyrdd mewn paratoad ar gyfer y newid yng Nghôd CIPFA a'r modd y caiff isadeiledd priffyrdd ei brisio o gost hanesyddol gyda dibrisiant i gost adnewyddu gyda dibrisiant a fyddai'n cael effaith sylweddol ar werth yr asedau ar y fantolen. Penderfynodd CIPFA yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth i beidio symud ymlaen i gyflwyno'r Côd Asedau Rhwydwaith Priffyrdd i ofynion adrodd ar gyfer awdurdodau lleol.	30.54
4	Asesiad Allanol o Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus	Gwaith wedi ei wneud mewn paratoad ar gyfer asesiad allanol gan Bennaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir Ddinbych.	8.50
	CYFANSWM NIFER Y DYDDIAU		**49.40**

....

ATODIAD E

RHESTR O ARCHWILIADAU DILYN I FYNY

	Disgrifiad	Dyddiad yr Archwiliad	Dyddiad Dilyniant Fyny	Nifer yr Argymhellion	Argymhellion sy'n parhau i fod angen sylw ac ar y gweill	Uchel	Canolig	Isel	Barn Archwilio Wreiddiol	Barn Archwilio Ddiwygiedig
1	Argymhellion Ysgolion – Ysgol Pentraeth Dilyniant	Mawrth 15	Mehefin 16	11	6 (3 Ar y Gweill)	0	6	0	Rhesymol	Rhesymol
2	Argymhellion Ysgolion – Ysgol Henblas Dilyniant	Medi 14	Mehefin 16	5	2 (2 Ar y Gweill)	0	1	1	Sylweddol	Sylweddol
3	Argymhellion Ysgolion – Ysgol Bodorgan Dilyniant	Awst 15	Mehefin 16	19	7	0	6	1	Rhesymol	Rhesymol
4	Fframwaith Rheoli Risg – Dilyniant	Medi 15	Mehefin 16	3	1	0	1	0	Rhesymol	Rhesymol
5	Mân-ddyledwyr Dilyniant	Ebrill 15	Mehefin 16	18	9 (3 Ar y Gweill)	0	6	3	Cyfyngedig	Cyfyngedig
6	Ysgol Cemaes Dilyniant	Hydref 15	Gorffennaf 16	14	5 (1 Ar y Gweill)	0	3	2	Cyfyngedig	Rhesymol
7	Partneriaethau Dilyniant	Chwefror 16	Rhagfyr 16	6	4 (2 Ar y Gweill)	3	1	0	Cyfyngedig	Rhesymol
8	Tai Fforddiadwy, Troi'n Tai'n Gartrefi, Cynllun Benthyciadau Ail Dilyniant	Rhagfyr 15	Rhagfyr 16	18	9 (6 Ar y Gweill)	3	3	3	Cyfyngedig	Rhesymol
9	Adfer TGCh ar ôl Trychineb Ail Dilyniant	Mawrth 16	Rhagfyr 16	8	7 (6 Ar y Gweill)	4	3	0	Rhesymol	Rhesymol
10	Parhad Busnes Ail Dilyniant	Mawrth 16	Rhagfyr 16	5	2 Ar y Gweill	1	1	0	Rhesymol	Sylweddol
11	Polisïau ac Arferion Adnoddau Dynol ar gyfer Rheoli'r Gweithlu – Dilyniant	Chwefror 16	Mawrth 17	12	10 (2 Ar y gweill) (5 new recs)	1	4	5	Cyfyngedig	Rhesymol

MATRICS RISG a LEFELAU SICRWYDD **ATODIAD F**

TEBYGOLRWYDD								
Digwyddiad bron yn sicr o ddigwydd yn y rhan fwyaf o amgylchiadau	>70%	Bron Yn Sicr	A					
Digwyddiad yn debygol o ddigwydd yn y rhan fwyaf o amgylchiadau	30-70%	Tebygol	B					
Bydd y digwyddiad o bosib yn digwydd ar ryw adeg	10-30%	Posib	C					
Digwyddiad yn annhebygol a all ddigwydd rhyw bryd	1-10%	Anhebygol	D					
Digwyddiad prin fydd ond yn digwydd mewn amgylchiadau eithriadol	<1%	Prin	E					
				5	4	3	2	1
				Dinod	Bychan	Cymedrol	Sylweddol	Trychinebus
Gwasanaeth				Dim effaith ar ansawdd y gwasanaeth, tarfu gyfyngedig i weithrediadau	Mân effaith ar ansawdd y gwasanaeth, nid yw safonau gwasanaeth mân yn cael eu bodloni, amhariad tymor byr i weithrediadau	Gostyngiad sylweddol yn ansawdd y gwasanaeth, amhariad difrifol i safonau gwasanaeth	Effaith sylweddol ar ansawdd gwasanaethau, safonau gwasanaeth lluosog heb eu bodloni, amhariad tymor hir i weithrediadau	Gostyngiad trychinebus yn ansawdd y gwasanaeth a safonau gwasanaeth allweddol ddim yn cael eu bodloni, ymyriad trychinebus hirdymor i weithrediadau
Enw Da				Pryder cyhoeddus wedi ei gyfyngu i gwynion lleol	Mân sylw anffafriol lleol / cyhoeddus / cyfryngau a chwynion	Sylw andwyol lleol difrifol neu sylw andwyol mân yn y wasg rhanbarthol neu chenedlaethol	Beirniadaeth rhanbarthol difrifol neu genedlaethol negyddol	Condemniad rhanbarthol a chenedlaethol hir
Côst Ariannol (£)				< £50k	£50k - £250k	£250k - £750k	£750k - £3m	>£3m

LEFEL SICRWYDD	DIFFINIAD	YMYRRAETH RHEOLWYR
SICRWYDD SYLWEDDOL	Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda. **Ni ddaethpwyd o hyd i unrhyw gamgymeriadau sylweddol na materol.**	Dim angen i'r rheolwyr gymryd unrhyw gamau gweithredu neu angen iddynt gymryd camau lefel isel yn unig.
SICRWYDD RHESYMOL	Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg ac/neu reolaeth fewnol yn rhesymol. **Peth anghysondeb o ran gweithrediad ac mae cyfleoedd yn dal i fodoli i liniaru er mwyn atal unrhyw risgiau pellach.**	Angen gweithrediad gan Reolwyr ar lefel isel i gymedrol. Darganfyddiadau yn rai y gellir eu cadw ar lefel gwasanaeth.
SICRWYDD CYFYNGEDIG	Mae'r trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg ac/neu reolaeth fewnol yn gyfyngedig. **Mae bylchau yn y broses sy'n gadael y gwasanaeth yn agored i risgiau. Nid yw amcanion yn cael eu bodloni neu maent yn cael eu bodloni heb gyflawni gwerth am arian.**	Angen gweithrediad gan Reolwyr ar lefel cymedrol i uchel. Darganfyddiadau yn rhai sydd angen eu datrys gan benaethiaid gwasanaeth ac efallai y bydd angen hysbysu'r UDA.
SICRWYDD LLEIAF	Mae diffygion sylweddol yn y trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol. **Ystyrir bod rheoliadau allweddol yn annigonol heb o leiaf un broses reoli gritigol. Mae hefyd angen gwella cydymffurfiaeth gyda'r rheoliadau presennol a dod o hyd i gamgymeriadau ac esgeulustod.**	Angen camau gweithredu effaith uchel gan Reolwyr mewn nifer o feysydd. Gwendidau rheoli sydd angen sylw brys gan yr UDA ac ymyrraeth o bosib gan y Pwyllgor Gwaith.

MATRICS RISG a LEFELAU SICRWYDD **ATODIAD F**

ATODIAD G

Argymhellion Blaenoriaeth Uchel gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol sydd heb gael sylw ar 31/03/2017

Cyf	Adroddiad	Argymhelliad	Dyddiad yr argymhelliad	Dyddiad gweithredu y cytunwyd arno	Swyddog Cyfrifol	Sylwadau
Corfforaethol						
1	Rheolau Systemau – Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	8.3 Yn unol ag arfer gorau a Rheolau Gweithdrefnau Ariannol y Cyngor, dylid gwahanu'r dyletswyddau a ganlyn yn systemau a ganlyn y Cyngor: Dyledwyr a'r Cyfriflyfr – Dylid adolygu mynediad yr ariannwr at y system dyledwyr a'r cyfriflyfr er mwyn sicrhau y cynhelir y gwaith o wahanu dyletswyddau rhwng y rhai hynny sy'n derbyn incwm a'r rhai sy'n cofnodi incwm. Dylai gwaith cysoni, yn cynnwys systemau dyledwyr, derbynebu arian, a chysoniadau banc gael eu hadolygu gan weithiwr annibynnol er mwyn sicrhau cywirdeb. Dylai addasiadau/nodiadau credyd/gwaith dileu dyledion i ddyledwyr gael eu hadolygu a'u cymeradwyo gan weithiwr nad oes ganddo gyfrifoldeb am gofnodi'r trafodion hyn. Credydwyr - Dylai adroddiad diwygiadau Cyflenwyr gael ei adolygu gan weithiwr ar lefel oruchwyliol nad oes ganddo fodd i newid manylion cyflenwyr, gwaith	08/09/2014	31/12/2014 dyddiad wedi newid i 31/12/2015	Pennaeth Adnoddau	Adolygu Swyddogion - Ar gyfer y systemau ariannol, bydd y cyfrifoldeb o sicrhau bod dyletswyddau'n cael eu gwahanu'n ddigonol yn cael ei gynnwys mewn disgrifiadau swydd priodol yn sgil ailstrwythuro'r Gwasanaeth Cyllid fel y trefnwyd. Dyledwyr / Cyfriflyfr / Credydwyr – Bydd y gwaith sy'n ymwneud â'r system ariannol yn rhan o ail-lansio CIVICA. Cyflogres - Bydd dyletswyddau'r Gyflogres a'r Sefydliad yn cael eu gwahanu yn y system gyflogres yn sgil cyswllt rhwng y Swyddog A151 a Phennaeth y Proffesiwn - Adnoddau Dynol. Mae'r Gofrestr Asedion wedi'i chwblhau.

		cofnodi anfonebau, cymeradwyo anfonebau a chaniatáu taliadau. Sefydliad Adnoddau Dynol / y gyflogres - dylai swyddogaethau gael eu cyfyngu i swyddogion nad oes ganddynt fodd i brosesu'r gyflogres neu raid i gofnodion y sefydliad hwnnw a osodwyd gan y gyflogres gael eu hadolygu gan weithiwr annibynnol i sicrhau eu bod yn ddilys Dylai'r swyddog sy'n gyfrifol am redeg y gyflogres fod yn annibynnol ar brosesu'r gyflogres er mwyn sicrhau y cedwir y cywirdeb. Dylai adroddiadau eithrio gael eu rhedeg a'u gwirio gan weithiwr ar lefel oruchwyliol (annibynnol) yn ôl i'r dogfennau ffynhonnell. Dylai'r adroddiadau amrywiant gael eu gwirio gan weithiwr ar lefel oruchwyliol (annibynnol) er mwyn sicrhau cywirdeb. Dylid adolygu hawliau mynediad holl ddefnyddwyr systemau cyflogres / Adnoddau Dynol er mwyn sicrhau priodoldeb, yn enwedig felly'r swyddog sy'n gyfrifol am gysoni'r gyflogres ac adolygu.				
2	Polisïau Corfforaethol 1761.11/12	Adolygu a gweithredu'r Adroddiad Polisïau Corfforaethol 1761 2011/12.	07/10/2014	31/12/2014 dyddiad wedi newid i 29/04/2016	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd	23/02/2016 - Gwaith yn mynd rhagddo yn dilyn penderfyniad ym mis Hydref 2015 i ddyrannu cyllid. Trafodaethau yn mynd rhagddynt gyda darparwr ynghylch contract. 30/06/2016 - Contract wedi'i lofnodi gyda chyflenwr 2016/01/03 - Hyfforddiant ar gyfer gweinyddwyr systemau i gael ei gyflwyno ym mis Gorffennaf 2016. Cyflwynwyd adroddiadau cynnydd i'r UDA ym Mai 2016 a nodwyd 7 o bolisïau allweddol yr UDA ar gyfer eu derbyn yn ystod y 12 mis cyntaf. Bydd gweithredu'r broses derbyn polisïau yn cychwyn ym mis Medi 2016.

						Adroddiadau chwarterol ar lefelau derbyn y polisïau i'w gyflwyno i'r UDA (dyddiadau i'w gytuno) ynghyd ag adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio. Diweddariad 02/09/16 - Mae'r Awdurdod wedi cynnal ymarfer tendro priodol ar gyfer datrysiad rheoli polisïau. Llofnodwyd y cytundeb ar 1 Mawrth. Cydnabuwyd bod angen rhoi blaenoriaeth i 3 pholisi ar Lywodraethu Gwybodaeth ar gyfer y cam cyntaf o weithredu'r system - cyflwynir 1 bob mis. Mae'r UDA wedi derbyn adroddiad pellach ac wedi penderfynu blaenoriaethu 7 polisi ar gyfer eu derbyn yn y 12 mis cyntaf (Medi 2016 ymlaen) - bydd y 3 cyntaf yn ymwneud â Diogelu Data, 2 yn berthnasol i Iechyd a Diogelwch, 1 yn ymwneud ag Absenoldeb Salwch ac un â'r Safonau Iaith. Bydd yr UDA yn adolygu'r blaenoriaethu'n flynyddol. Mae gweinyddwyr wedi cael eu nodi ar gyfer y system ac wedi derbyn hyfforddiant ar 12 Gorffennaf 2016. Mae'r system ar gael yn awr i'r gweinyddwyr ac maent wrthi'n llwytho'r polisïau ar y system. Y nod yw cyflwyno'r system i'r staff fel llyfrgell o bolisïau corfforaethol sy'n adnodd defnyddiol o wybodaeth cyn cyflwyno'r angen i dderbyn polisïau (profion) ar y nifer fechan o feysydd a nodwyd gan yr UDA. Diweddariad 31/10/16 - gwybodaeth i'w dosbarthu drwy'r Ddolen i esbonio'r Porth Polisi. 26/01/17 – Porth Polisïau ar gael i staff fel llyfrgell electronig ers 24/11/16. Y cam nesaf fydd gweithredu'r gofyniad o ran derbyn polisïau. Cynllun peilot yn mynd rhagddo yn yr Adran AD. Mae angen rhoi sylw i'r bylchau o ran manylion am y gwasanaethau yn y llyfr cyfeiriad Outlook cyn y gellir gweithredu'r system derbyn polisïau. Penaethiaid Gwasanaeth i gael manylion os oes angen cymryd unrhyw gamau.

3	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17	2.5a Yn yr achosion eithriadol a nodwyd, dylai Penaethiaid Gwasanaeth sicrhau bod amcanion diogelu'n cael eu hymgorffori yn y broses cynllunio busnes i sefydlu diogelu'n gadarn fel rhan sylfaenol o'r holl agweddau ar unrhyw waith sy'n ymwneud â phlant, pobl ifanc ac oedolion bregus.	09/09/16	31/03/17	Rheolwr Cynllunio Busnes a Rhaglen	I'w gydlynu gan y Rheolwr Cynllunio Busnes a Rhaglen
4	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17	2.5b Dylai Penaethiaid Gwasanaeth sicrhau bod cofrestrau risg yn cyd-fynd â'r cynllun busnes a bod risgiau diogelu wedi eu nodi yn holl gofrestrau risg y gwasanaethau a bod camau lliniaru wedi eu cofnodi a bod cynnydd yn cael ei fonitro yn unol â'r Fframwaith Rheoli Perfformiad Corfforaethol. Dylai ysgolion ddatblygu cofrestrau risg er mwyn adnabod a chofnodi'n ffurfiol y risgiau diogelu a'r rheolaethau lliniaru sydd ar waith i reoli'r risgiau hynny.	09/09/16	30/09/16	Rheolwr Rhaglen a Chynllunio Busnes a	* Mae Rheoleiddwyr allanol ysgolion yn sicrhau bod gweithdrefnau priodol ar gyfer diogelu ar draws pob sector - addysg gynradd, uwchradd ac arbennig. Yn wir, byddai ysgolion â safonau addysgol eithriadol yn destun mesurau arbennig ar unwaith, os byddai'r gweithdrefnau ar gyfer diogelu yn ddiffygiol mewn unrhyw ffordd, Mae ysgolion yn cwblhau hunanasesiadau i ddibenion Arolwg Estyn a rhaid cyflwyno hunanasesiadau ar drefniadau diogelu bob blwyddyn i'r Adran Addysg; nid yw'r angen i ysgolion lunio cofrestrau risgiau diogelu erioed wedi codi o unrhyw Arolygiad ac ar hyn o bryd nid oes unrhyw ofyniad rhanbarthol neu genedlaethol i wneud hyn. I'w gydlynu gan y Rheolwr Rhaglen a Chynllunio Busnes. Diweddariad 04/11/16 - Yn unol â CPPMF drafftiwyd cynlluniau darparu gwasanaeth ar gyfer 16/17 ac maent yn cynnwys cyfrifoldebau o ran diogelu. Mae cofrestrau risg ar gyfer y gwasanaethau hynny yn cael eu monitro bob chwarter er mwyn cael sicrwydd bod risgiau cysylltiedig hefyd yn cael eu rheoli.
5	Dilyn i Fyny Rheoli Parhad Busnes 081 2016/17	4.1 Dylai'r Cynllun Parhad Busnes Corfforaethol gynnwys trefniadau ar gyfer Rheoli Adferiad Adeiladau.	17/01/17	31/03/17	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd	Wedi ei ail-adrodd o Reoli Parhad Busnes 007 2015/16 Dyddiad targed gwreiddiol: 31/12/15

Cyllid						
6	Tai Fforddiadwy, Troi Tai'n Gartrefi, Cynllun Benthyciadau Pontio 025.15/16	6.2a Mae llog yn cronni o daliadau llog sy'n ddyledus a dylai'r llog a gronnwyd ar y benthyciad o'r Cynllun Benthyciadau Pontio gael ei adfer, a hynny dan y telerau a'r amodau a nodir yn y cytundeb cyfleuster.	16/12/2015	31/07/2016 wedi newid o 31/12/2015	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Adroddiad Tai Fforddiadwy 025 2015/16 (14/12/15). Dyddiad targed gwreiddiol: 31 /12/15.
7	Paneli Solar Cyfleuster IVC Penhesgyn 071 2016/17	1.3 Dylid atgoffa'r Pennaeth Gwasanaeth bod yn rhaid dilyn Rheolau Gweithdrefn Contract yr Awdurdod, sef yn benodol, na ellir ymrwymo gwariant oni bai bod darpariaeth ar ei gyfer yn y cyllidebau refeniw neu gyfalaf, er mwyn diogelu enw da'r Awdurdod a sicrhau na ellir dal y Cyngor yn atebol am golled ariannol trydydd parti mewn perthynas ag ymrwymiad ariannol gwirioneddol / goblygedig sy'n ymwneud â threfniadau contract.	04/10/16	31/12/16	Pennaeth Adnoddau	
8	Trefniadau Llywodraethiant Partneriaethau – Dilyn i Fyny 077 2016/17	3.2a Yn unol â'r bwriad, y Rheolwr Risg ac Yswiriant i gysylltu gyda'r 10 partneriaeth strategol i ofyn am gopi o'u cofrestrau risg ac i sefydlu ac asesu'r trefniadau sydd yn eu lle ym mhob partneriaeth i roi sylw i'r risgiau a nodwyd. Dylid adrodd ar ganlyniad yr ymarfer hwn i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant oherwydd mai'r Pwyllgor hwn sy'n gyfrifol am adolygu proffil risg partneriaethau a chadw sicrhwydd bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r risgiau sy'n gysylltiedig â pharterniaethau arwyddocaol.	21/12/16	31/03/17	Rheolwr Risg ac Yswiriant	Mae'r dyddiad targed yn amodol ar unrhyw newidiadau i ddyddiadau pwyllgorau y bydd angen eu gwneud oherwydd yr Etholiad ym mis Mai 2017.
Gwasanaethau TGCh						
9	Cydymffurfiaeth PCI DSS 066 2016/17	3.3 Dylid datblygu proses i asesu a chofnodi effaith newid y seilwaith TGCh ar gydrannau PCI DSS fel	21/09/16	31/10/16	Rheolwr Gwasanaeth a Pherfformiad TG	

		rhan o gymeradwyo a derbyn trefniadau rheoli newid.				
10	Cydymffurfiaeth PCI DSS 066 2016/17	3.4 Dylai'r Awdurdod roi prawf ar gydymffurfiaeth PCI DSS unrhyw feddalwedd newydd fel rhan o'r gweithdrefnau datblygu a derbyn.	21/09/16	30/09/16	Rheolwr Gwasanaeth a Pherfformiad TG	
11	Cydymffurfiaeth PCI DSS 066 2016/17	3.6 Dylid cynnal sganiau rhwydwaith yn chwarterol gan werthwr sganio cymeradwy yn unol â Chanllawiau Cryno 11.2 Cyngor Safonau Diogelwch PCI	21/09/16	30/09/16	Rheolwr Gwasanaeth a Pherfformiad TG	
12	Archwiliad Dilyn i Fyny – Trefniadau Adfer yn dilyn Trychineb TGCh	1.4d Dylai gwasanaethau sicrhau bod profion yn cael eu cynnal yn rheolaidd mewn perthynas ac adfer eu systemau a chadw data wrth gefn er mwyn sicrhau cyfanrwydd y data wrth gefn a gedwir.	17/01/16	31/03/17	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Wedi ei ail-adrodd o'r Trefniadau Adfer yn dilyn Trychineb TGCh 2004 2014/15. Dyddiad targed gwreiddiol: 31/12/15 I'w weithredu gan Reolwyr Gwasanaeth gyda chyngor a chefnogaeth gan yr Adran TGCh. Y Prif Weithredwr Cynorthwyol i roi cyfarwyddyd i'r Penaethiaid Gwasanaeth.
Gwasanaethau Oedolion						
13	Trefniadau Ar Alwad y tu allan i oriau 073 2016/17	1.2a Dylai gwasanaethau sicrhau bod cynlluniau i fod ar alwad yn cael eu gweithredu yn unol â pholisïau perthnasol y Cyngor a bod y taliadau a hawlir yn adlewyrchu'r cyfraddau yn y cynllun cyfredol.	15/12/16	31/12/16	Pennaeth Gwasanaethau Oedolion	
14	Trefniadau Ar Alwad y tu allan i oriau 073 2016/17	3.2. Yn unol â rhaglen Gweithio'n Gallach y Cyngor, dylai gwasanaethau adolygu'r trefniadau presennol ar gyfer gweithredu cynlluniau ar alwad i ganfod a yw'r trefniadau yn parhau i fod yn effeithiol ac yn rhoi gwerth am arian. Ni ddylai system ar alwad reolaidd ond weithredu pan fo gofyn cyson a pharhaus i ddarparu gwasanaethau / ymateb y tu allan i oriau craidd.	15/12/16	31/12/16	Pennaeth Gwasanaethau Oedolion	
Gwasanaethau Plant						
15	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	11.2 Dylid sicrhau bod ymweliadau gan weithwyr cymorth yn cael eu cynnal yn unol â'r cynllun er mwyn sicrhau lles plentyn / plant sy'n parhau i fod yng ngofal y rhieni yn	27/01/17	31/03/17	Rheolwr Gwasanaethau Cymorth	Arweinydd tîm gwaith cymorth i sicrhau bod gan yr holl achosion sydd angen gweithiwr cymorth gynllun manwl sy'n amlinellu amcan, amserlenni a system adolygu. Arweinydd y tîm gwaith cymorth i ddyfeisio mecanweithiau ar

		ystod achosion llys.				gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â chynlluniau gan weithwyr cymorth. Arweinydd Tîm a Rheolwyr Tîm i gytuno ar broses ar gyfer yr uchod a system i ddwyn sylw at ddiffyg cydymffurfiaeth / ymgysylltiad.
16	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	12.1 Dylid sicrhau bod yr holl ddogfennau'n cael eu hychwanegu i RAISE yn gywir, yn brydlon ac yn cael eu copïo i ffeiliau unrhyw siblingiaid perthnasol.	27/01/17	31/03/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	
17	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	5.1 Dylid nodi yn y Llythyr Cyn Achos yr amserlenni ar gyfer y camau gweithredu y mae'n rhaid i'r rhieni eu cyflawni i osgoi camau llys.	27/01/17	31/03/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Rheolwyr Tîm i adolygu a diweddaru'r contract PLO er mwyn sicrhau bod y templed yn nodi amserlenni.
18	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	7.2 Dylid glynu wrth y Camau Gofal, yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus a'r Mater Cyfreithiol 2016 wrth gynnal cyfarfodydd cyn cymryd camu llys drwy nodi amserlenni a dyddiadau adolygu ar gyfer camau gweithredu perthnasol.	27/01/17	31/03/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Rheolwyr Tîm i sicrhau bod dyddiadau adolygu'n cael eu cynnwys yn y templed contract o ddisgwyliadau.
19	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	10.1 Mae angen datblygu templed ffurfiol ar gyfer Llythyr Cyn Achos sy'n hysbysu'r rhieni fod penderfyniad wedi cael ei wneud i gychwyn achos a'i rannu gyda'r holl swyddogion perthnasol er mwyn sicrhau bod yr holl wybodaeth briodol wedi'I chynnwys.	27/01/17	28/02/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Rheolwyr Tîm i adolygu'r templed ar gyfer llythyr mewn ymgynghoriad gydag ymgynghorydd cyfreithiol.
20	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	10.2 Dylai llythyrau Cyn Achos (lle mae penderfyniad wedi cael ei wneud i gychwyn cymryd camau drwy'r Llysoedd) gael eu llofnodi gan y Rheolwr Tîm. Dylid anfon copi at y Gweithiwr Cymdeithasol a'r Adain Gyfreithiol a chadw copi ohono ar ffeil y plentyn(plant) ar RAISE.	27/01/17	28/02/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Gelwir hyn yn hysbysiad o fwriad i gychwyn achos. Angen llythyr templed. Rheolwyr Tîm/Cyfreithiol i gwblhau'r templed ar gyfer llythyr. Templed i gael ei lansio a'i lwytho i fyny i RAISE.

Argymhellion Blaenoriaeth Ganolig gan Archwilio Mewnol sydd heb gael sylw ar 31/03/2017

Cyf	Adroddiad	Argymhelliad	Dyddiad yr argymhelliad	Dyddiad gweithredu y cytunwyd arno	Swyddog Cyfrifol	Sylwadau
Corfforaethol						
21	Llywodraethu Gwybodaeth 009.15/16	1.2b Dylai rheolwyr adolygu sut rhedir contractau lle mae contractwr trydydd parti yn prosesu data personol ar ran y Cyngor i benderfynu a gorfodi Cytundeb Prosesu Data ar y contract.	21/10/2015	30/09/2015	Swyddog Gwybodaeth Corfforaethol	Mae gwaith wedi cychwyn ar y mater hwn, fodd bynnag, o ran argymhellion Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ynghylch caffael gwasanaethau, bydd angen adolygiad ehangach o'r mesurau diogelu data wrth gaffael gwasanaethau sy'n ymwneud â gwybodaeth bersonol. Mae amser yn ffactor o ran yr adolygiad y gofynnwyd amdano gan SCG oherwydd rhaid gwneud hyn cyn y gellir cwblhau'r argymhelliad. Dylid diwygio'r dyddiad targed. 15/06/16 - Dim cynnydd oherwydd mae'r ymdrechion ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar sicrhau bod DPA yn cael ei gynnwys ym mhob contract perthnasol newydd / yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol wedi bod mewn cyfarfodydd gyda'r adran Gaffael ac yn gobeithio cyflwyno adroddiad i'r UDA ynghylch rhestr wirio ar gyfer contractau yn y dyfodol agos. Diweddariad 25/08/16 – Mae'r Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol wedi mofyn cyngor gan y Cyfreithiwr Caffael ynghylch a yw'r DPA yn ddigonol ynteu a oes angen ei adolygu.
22	Llywodraethu Gwybodaeth 009.15/16	1.2c Dylai'r SIRO sicrhau bod yr holl gontractau 'Categori 1' a weithredir gan y Cyngor yn cael eu cynnwys mewn Cytundebau DP yn unol ag argymhellion Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth.	21/10/2015	30/09/2015	Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol	15/06/16 – Perchenogion Asedau Gwybodaeth (PAG) / Penaethiaid sy'n gyfrifol am weithredu'r argymhelliad hwn. Cyflwynwyd adroddiad i'r UDA er mwyn codi eu hymwybyddiaeth o'r mater hwn. Mae rhestr wirio yn y broses o gael ei gwblhau fel teclyn i sicrhau nad yw elfennau pwysig yn

						cael eu colli wrth lunio contract. Diweddariad 25/08/16 – Mae'r Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol wedi mofyn cyngor gan y Cyfreithiwr Caffael ynghylch a yw'r DPA yn ddigonol ynteu a oes angen ei adolygu. Diweddariad 21/10/16 - mae gwaith wedi cychwyn ar ddiwygio'r DPA.
23	Llywodraethu Gwybodaeth 009 2015/16	1.4a Dylai PAG sy'n gyfrifol am safleoedd y tu allan i'r pencadlys (canolfannau hamdden, sefydliadau gwasanaethau cymdeithasol ac ati) adolygu systemau rheoli data personol a chyfleusterau storio ar y safle fel y gallant roi sicrwydd ynghylch priodoldeb y mesurau sydd wedi cael eu sefydlu i storio cofnodiadau, eu symud eu cadw a'u gwaredu.	21/10/2015	30/06/2016 – newid o 31/01/2016	Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol	10/2/16 - cynnydd gyda'r argymhelliad hwn wedi cael ei ohirio oherwydd mae capasiti wedi cael ei ddargyfeirio i weithredu Rhybudd Gorfodaeth yr ICO. Bydd yr eitem hon yn cael ei chodi gan y Bwrdd Llywodraethu Gwybodaeth Gorfforaethol maes o law.
24	Archwiliad Dilyn i Fyny ar y Fframwaith Rheoli Risg ac ar y 5 Prif Risg 062 2016/17	6.1 Dylai Penaethiaid Gwasanaeth sicrhau bod Cynlluniau Darparu Gwasanaeth yn cael eu cyflwyno'n brydlon ac ar amser gyda'r holl adrannau'n cael eu cwblhau gan gynnwys cysylltiadau i'r Cofrestrau Risg.	27/07/16	31/03/17	Rheolwr Cynllunio Busnes a Rhaglen	Wedi ei ail-adrodd o'r Fframwaith Rheoli Risg a'r 5 Prif Risg 011 2015/16. Dyddiad targed gwreiddiol: 31/03/16 Mae'r UDA wedi cytuno i ryddhau cyfarwyddyd yn dweud bod raid glynu wrth amserlenni corfforaethol mewn perthynas â Chynlluniau Darparu Gwasanaeth. Y Rheolwr Cynllunio Busnes a Rhaglen i atgoffa Gwasanaethau o'r amserlenni yn yr hydref 2016.
25	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17	1.1c Dylid diweddaru Polisi Amddiffyn Plant a Pholisi Recriwtio'r Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes i adlewyrchu canllawiau 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel' a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2015; Dylid ymgorffori goblygiadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn y polisi unwaith y bydd canllawiau gan	09/09/16	31/10/16	Pennaeth Dysgu	

		Lywodraeth Cymru wedi eu cyhoeddi. Dylai cyfeiriadau at bolisïau'r Cyngor ar Recriwtio Diogel hefyd gael eu diweddaru.				
26	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17	3.1c Dylai Penaethiaid Gwasanaeth sicrhau bod Swyddogion Diogelu Dynodedig yn eu gwasanaethau wedi cael hyfforddiant er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni'r rôl yn effeithiol.	09/09/16	31/03/17	Dirprwy Brif Weithredwr	Diweddariad 29/03/17 – Mae swyddogion sy'n arwain ar faterion diogelu yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, Addysg ac Economaidd a Rheoleiddio wedi cael hyfforddiant cyffredinol ar faterion diogelu. Mae'r Tîm Hyfforddi yn derbyn enwebiadau o wahanol wasanaethau fel y gellir cynnig sesiynau hyfforddi.
27	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17	4.1d Dylai ysgolion adolygu eu polisïau i gynnwys y gofyniad am eirdaon i gefnogi'r penderfyniad recriwtio ac i sicrhau cysondeb gyda pholisi corfforaethol.	09/09/16	31/03/17	Pennaeth Dysgu	Trefniadau Diogelu Corfforaethol 053 2016/17.
28	Archwiliad Dilyn i Fyny - Partneriaethau – Trefniadau Llywodraethiant 077 2016/17	1.1 Y canllawiau / adnoddau ychwanegol y bwriedir eu darparu fel atodiadau Pecyn Cymorth, gan gynnwys templed ar gyfer cytundeb i gael eu drafftio erbyn 31/12/16 ac i fod ar gael ar wefan y Cyngor ar ôl cael eu cymeradwyo'n ffurfiol.	21/12/16	31/03/17	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Wedi ei ddiwygio o'r argymhelliad gwreiddiol yn Partneriaethau – Trefniadau Llywodraethiant 003 2015/16.
Cyllid						
29	Tai Fforddiadwy, Troi Tai'n Gartrefi, Cynllun Benthyciadau Pontio 025 2015/16	4.1b Dylid cysoni symiau sydd wedi eu gohirio yn fisol er mwyn sicrhau bod y rhain yn gyflawn ac wedi cael eu cofnodi'n gywir.	14/12/15	31/12/16	Rheolwr Cyllid	
30	Y Dreth Gyngor 036 2015/16	3.2c Dylai Ffurflenni i hysbysu am ddeiliadaeth sengl ac i roi gwybod am newidiadau mewn amgylchiadau fod ar gael ar wefan y Cyngor / dylent gynnwys datganiad bod y wybodaeth a ddarperir yn gywir.	30/03/16	24/12/16 – wedi newid o 30/06/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Nodwyd bod Integreiddio e-Ffurflenni i'r systemau Northgate yn flaenoriaeth o fewn y cynllun Darparu Gwasanaeth – datblygwyd ffurflenni Victoria a bwriedir iddynt fod yn gwbl weithredol erbyn Mehefin 2016. Bydd y crynodeb uchod yn cael sylw fel rhan o brosiect ehangach i osod nifer o ffurflenni electronig ar ein gwefan. Mae mwy o frys

						bellach am hyn yn wyneb y ffaith y bydd Cyswllt Môn yn agor gyda hyn, ac oherwydd y bydd eu staff yn gallu cyfeirio cwsmeriaid yn y pen draw i lenwi'r ffurflenni priodol ar-lein. Ein nod yw cael cyfres gynhwysfawr o ffurflenni ar ein gwefan a fydd, gobeithio, yn lleihau'r amser y mae'n rhaid i staff dreulio gyda chwsmeriaid, ac a fydd hefyd yn grymuso'r cwsmeriaid hynny i fedru darparu gwybodaeth neu wneud cais am wasanaethau, gostyngiadau, eithriadau ac ati drostynt eu hunain.
31	Mân-ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	3.1a Dylid cymryd camau adennill yn unol â Pholisïau Bilio, Mân Ddyledwyr, Casglu ac Adennill y Cyngor	20/06/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol: 30/04/15
32	Mân-ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	3.1b Dylai cyfrifon mân-ddyledwyr y lle penderfynwyd atal camau i adennill y ddyled gael eu hadolygu'n rheolaidd a dylid gosod terfyn amser ar gyfer gwasanaethau i ateb ymholiadau cwsmeriaid cyn tynnu'r incwm o'r codau incwm gwasanaeth.	20/06/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol: 30/06/15
33	Mân-ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	3.2a Dylid rhedeg adroddiadau rheolaidd ar hen anfonebau er mwyn darganfod unrhyw batrymau ac i werthuso effeithiolrwydd y trefniadau casglu ac adennill dyledion o fewn yr Awdurdod.	20/06/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol: 30/09/15
34	Mân Ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	3.2b Dylid rhoi sylw i anfonebau sydd heb eu talu ar yr hen system Mân-ddyledwyr hyd nes y byddant wedi eu cau.	20/06/16	16/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol: 31/10/15
35	Mân Ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	3.4 Dylid cyflwyno'r gweithdrefnau canlynol er mwyn darparu rheolaethau ychwanegol dros atal camau adennill. Dylid defnyddio'r cyfleuster yn CIVICA i osod terfynau amser priodol ar ataliadau ym mhob achos. Dylid cofnodi'r rheswm dros atal camau adennill o fewn y cyfleuster	20/06/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol: 30/06/15

		nodiadau ar y system. Dylai swyddog perthnasol adolygu adroddiad ar yr holl ataliadau yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod yr holl resymau dros atal yn dal i fod yn berthnasol. Dylid cadw dogfennaeth sy’n cefnogi’r penderfyniad i atal camau adennill ar y ffeil, gan gynnwys y rheswm dros atal ac enw a llofnod y swyddog sydd wedi awdurdodi.				
36	Mân-ddyledwyr Archwiliad dilyn-i-fyny 051 2015/16	4.1 Dylid cysoni’r system Mân-ddyledwyr a'r Cyfriflyfr Cyffredinol yn brydlon bob mis o ddiwedd y cyfnod.	20/06/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	Ailadroddwyd o Archwiliad Mân-ddyledwyr 1982 2014/15 Dyddiad targed gwreiddiol : 30/04/15
37	Trethi Cenedlaethol Annomestig 037 2015/16	3.2 Yn wyneb yr adnoddau cyfredol, dylai rheolwyr asesu’r lefel sicrwydd a’r risg sy’n gysylltiedig â phob categori o ostyngiad / eithriad a rhyddhau adnoddau os oes angen er mwyn sicrhau y gellir cwrdd â’r targedau o ran ymweld ag eiddo sy’n destun eithriad / eiddo gwag gan sicrhau felly bod y Cyngor yn colli cyn lleied o refeniw ag sy’n bosibl.	30/03/16	31/03/17 – wedi newid o1/09/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daiadau	Bydd yn cael sylw fel rhan o’r broses ailstrwythuro sy’n mynd rhagddi; bydd y Swyddog Ymholiadau sydd ar secondiad yn dychwelyd i’r adain o 01/04/16; Cytunodd y Pwyllgor Gwaith i gyllido swydd Ymholiadau newydd ar gyfer gweinyddu a gorfodi’r premiwm Treth Gyngor newydd. Diweddariad 31/10/16 – Cytunodd Pwyllgor Gwaith y Cyngor ar 17/10/16 i gyllido swydd newydd barhaol ar gyfer Swyddog Ymholiadau o Ebrill 2017 ymlaen i’w chyllido o’r incwm ychwanegol o bremiymau’r Dreth Gyngor. Bydd y swydd dros dro sydd ar raddfa is yn cael ei chyllido o arian wrth gefn yn ystod gweddill 2016/17. Mae’r strwythur newydd wrthi’n cael ei weithredu ar hyn o bryd a bydd swyddogaethau’r Swyddogion Ymholiadau’n cael eu diwygio i fod yn benodol i Refeniw a Fudd-daliadau yn hytrach na’n rhai generig fel o’r blaen. I’w adolygu 31/03/17.
38	Trefniadau Yswiriant 074 2016/17	3.1.7. Dylid sicrhau bod premiymau yswiriant yn cael eu codi’n brydion yn unol â'r cytundeb prydlesu	15/11/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	
39	Trefniadau Yswiriant 074	3.1.7 Dylid sicrhau bod premiymau ad-dalu yswiriant yn cael eu codi’n brydlon yn unol â’r trefniant	15/11/16	31/12/16	Rheolwr Refeniw a	

	2016/17	prydlesu.			Budd-daliadau	
40	Cydymffurfiaeth PCI DSS 066 2016/17	Dylid parhau i gadw cofnod o'r holl weithwyr sydd â chyfrifoldeb am brosesu taliadau gyda chardiau a sicrhau eu bod yn mynychu sesiynau hyfforddiant PCI DSS ffurfiol.	21/09/16	31/03/17	Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau	
Tai						
41	Digartrefedd 1868.14/15	3.1 Dylid ailddyrannu'n ffurfiol ddyletswyddau allweddol y Swyddog Llety gan gynnwys trefnu arolygiadau blynyddol o adeiladau a ddefnyddir i ddarparu Gwely a Brecwast neu lety brys ar gyfer ymgeiswyr digartref.	23/12/2014	30/10/2015 wedi newid o 31/03/2015	Prif Swyddog Tai	Fel rhan o Amodau Trwyddedu, archwilir llety Gwely a Brecwast gan yr Adran Iechyd yr Amgylchedd. Gohiriwyd y weithred hon nes bod y Tîm Opsiynau Tai newydd wedi ei sefydlu - dyddiad cychwyn 10/08/2015 – mae'r weithred hon yn dod o fewn cylch gwaith y Swyddogion Datrysiadau (dal angen penodi i 1 swydd). Mae swyddogion yn derbyn hyfforddiant ar hyn o bryd. Bydd y defnydd o lety Gwely a Brecwast yn awr yn cael ei ddylanwadu gan y meini prawf 'addasrwydd' fel y cyfeirir atynt yn Neddf Tai Cymru 2014, a ddaeth i rym 27/04/2015. Mae'r gweithdrefnau a roddir ar waith gyda'r Rheolwr Opsiynau Tai i sicrhau cydymffurfiaeth yn cynnwys: - Ffurfioli'r weithdrefn arolygu (arolygiadau blynyddol ac arferol) - Creu cronfa ddata o'r holl lety Gwely a Brecwast a ddefnyddir i gynnwys disgrifiad o'r eiddo a'r ystafell a'r mwynderau a'r cyfleusterau sydd ar gael ym mhob llety. Diweddariad 08/08/16 – Mae llety Gwely a Brecwast sy'n parhau i gael ei ddefnyddio wedi cael ei archwilio gan yr Awdurdodau perthnasol (lleolir rhai yn all-sirol). Oherwydd diffyg capasiti staffio yn y Tîm

						Opsiynau Tai a’r ffaith nad yw swydd y Swyddog Cyswllt Landlordiaid Preifat wedi ei llenwi, nid yw’r cam hwn wedi ei weithredu. Fodd bynnag, mae swyddogion yn gyfarwydd gyda’r eiddo a’r cyfleusterau sydd yn yr eiddo a ddefnyddir. Bydd adnoddau ychwanegol ar gael o fis Medi 2016 sy’n golygu y gellir canolbwyntio’n fanwl ar y maes hwn.
42	Digartrefedd 1868.14/15	6.5 Dyliai rheolwyr ailgyflwyno gwiriadau ffurfiol i sicrhau bod pobl y dal i fyw mewn llety Gwely a Brecwast y telir amdano er mwyn sicrhau mai dim ond taliadau dilys a wneir.	23/12/2014	30/10/2015 wedi newid o 31/01/2015	Prif Swyddog Tai	Mae'n cynnwys archwiliadau rheolaidd o lety Gwely a Brecwast. Nid yw'r agwedd hon ar reoli llety Gwely a Brecwast wedi cael sylw oherwydd pwysau staffio yn y tîm digartrefedd (fel yr oedd) a pharatoi ar gyfer gweithredu Deddf Tai (Cymru) 2014. Mae’r weithred hon yn rhan o rôl y Tîm Opsiynau Tai sydd newydd gael ei alstrwythuro a bydd y dyletswyddau hyn yn cael eu rhoi i'r Swyddogion Datrysiadau o fewn y tîm. Diweddariad 08/08/16 - Mae’r defnydd o lety Gwely a Brecwast wedi gostwng yn sylweddol. Oherwydd diffyg capasiti staffio yn y Tîm Opsiynau Tai a’r ffaith nad yw swydd y Swyddog Cyswllt Landlordiaid Preifat wedi ei llenwi, nid yw’r cam hwn wedi ei weithredu. Fodd bynnag, mae swyddogion yn gyfarwydd gyda’r eiddo a’r cyfleusterau sydd yn yr eiddo a ddefnyddir. Bydd adnoddau ychwanegol ar gael o fis Medi 2016 sy’n golygu y gellir canolbwyntio’n fanwl ar y maes hwn.
Gwasanaethau TGCh						
43	Prif Gyfrifo 040 2015/16	2.2.2. Dylai gweithdrefnau rheoli cyfrineiriau adlewyrchu polisi TGCh yr Awdurdod ar y rheolaeth mynediad rhesymegol lle bo modd ar gyfer defnyddwyr nad ydynt ar y	18/04/16	31/12/16	Rheolwr Trawsnewid Busnes TGCh	

		rhwydwaith				
Gwasanaethau Plant						
44	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	11.1a Dylid edrych ar y broses o safbwynt Gwneuthurwr Penderfyniadau'r Asiantaeth er mwyn ceisio sicrhau nad yw'r broses yn cymryd cymaint o amser.	27/01/16	31/03/17	Gweithiwr Cymdeithasol Ymgynghorol - Sefydlogrwydd	
45	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	11.1b Dylid penodi dirprwy fel Gwneuthurwr Penderfyniadau'r Asiatnaeth ar gyfer adegau pan mae'r Pennaeth Gwasanaeth yn absennol.	27/01/16	31/03/17	Gweithiwr Cymdeithasol Ymgynghorol - Sefydlogrwydd	
46	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	14.1a Dylid gofyn i'r Tîm Adnoddau Dynol sicrhau bod swyddogion yn mynychu'r hyforddiant Llywodraethu Gwybodaeth os nad ydynt wedi gwneud hynny'n barod.	27/01/16	31/03/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Y Rheolwr Gwasanaeth – Gweithrediadau wedi sicrhau bod hyfforddiant yn cael ei gynnal ar 02/17 a bod yr holl reolwyr wedi mynychu.
47	Gorchmynion Llys Gofal Plant dan y PLO 044 2016/17	14.4a Dylai'r gofynion o safbwynt cyfrinair RAISE gael eu gorfodi i sicrhau ei fod o leiaf 7 o nodau o ran hyd, yn cynnwys cymysgedd o lythrennau mawr a bach ac yn ogystal, gymysgedd o lythrennau a rhifau. Os nad yw hyn yn bosibl, dylid rhoi cyfarwyddyd i ddefnyddwyr sicrhau bod eu cyfrinair yn cwrdd â'r gofynion hyn.	27/01/16	31/03/17	Rheolwr Gwasanaeth - Gweithrediadau	Tîm sicrhau ansawdd i ddrafftio canllawiau sylfaenol
Dysgu Gydol Oes						
49	Arian Parod - Ysgol Llanfairpwll 032 2015/16	1 Os bydd y system o gasglu arian parod drwy'r blychau post y gellir eu cloi o fewn pob ystafell ddosbarth yn Ysgol Gynradd Llanfairpwll yn llwyddiannus, yna dylid rhoi ystyriaeth i fabwysiadu'r system hon fel arfer gorau yn yr holl ysgolion cynradd ar yr Ynys er mwyn sicrhau y gellir adneuo arian ysgolion yn ddiogel	24/02/16	30/09/16	Swyddog addysg	Swyddog Addysg (Ysgolion Cynradd) a'r Pennaeth i ystyried dod â'r mater hwn i sylw'r Penaethiaid eraill drwy Grŵp Strategol i godi ymwybyddiaeth / rhannu gwersi a ddysgwyd o'r profiad hwn. Diweddariad 31/10/16 - Swyddog Addysg i rannu profiadau Ysgol Llanfairpwll gyda'r Grŵp Strategol ac wedyn gyda phob ysgol ar sail yr adborth gan Ysgol Llanfairpwll, sef: • A oes blychau post y gellir eu cloi yn y dosbarthiadau? Oes

						• Os oes, a ydynt yn effeithiol? ~ YDYNT - EFFEITHIOL IAWN • A ddylem ni hyrwyddo'r trefniant hwn i bob ysgol? DYLEM Os na ddylem, pam? Mae angen prynu rhai o ansawdd da, sy'n gost i'r ysgol.
50	Ysgol Gynradd Bodedern 029 2015/16	5.6.1 Dylai'r Corff Llywodraethol benodi Archwiliwr y Gronfa Ysgol yn ffurfiol a bod hynny'n cael ei nodi yng nghofnodion y cyfarfod.	29/02/2016	31/03/2016	Pennaeth	
51	Ysgol Gynradd Bodedern 029 2015/16	5.7.1 Mae angen i'r ysgol gofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth yn unol â gofynion y Ddeddf Diogelu Data 1998.	29/02/2016	31/03/2016	Pennaeth	
52	Ysgol Talwrn 029 2015/16	4.6.1 Dylid llunio asesiad risg ar gyfer y risgiau sydd ynghlwm ag ymateb i'r larwm diogelwch pan fo'n canu.	15/03/2016	31/03/2016	Pennaeth	
53	Ysgol y Graig 056 2016/17	4.1.1 Dylid sicrhau bod canllawiau'r Adran Addysg yn parhau i gael eu dilyn a bod yr ysgol yn ceisio lleihau'r ôl-ddyled.	14/06/16	30/09/16	Pennaeth	Bydd system taliadau ar-lein yn dod i rym Medi 2016 gyda'r bwriad o leihau ôl-ddyledion. Bydd yr ysgol yn cyflogi swyddog cynnal ysgol o Medi 2016 i gefnogi hefo monitro ôl-ddyledion.
54	Ysgol Llanfair PG 057 2016/17	4.5.1 Dylai'r ysgol sicrhau bod cofnodion yn cael eu diweddaru'n flynyddol a bod pob aelod o staff yn cwblhau "Datganiad i Yrwyr Cerbydau Preifat neu'r Cyngor".	15/06/2016	30/06/2016	Pennaeth	
55	Dilyniant i Archwiliadau Ysgolion (Ysgol	3.1.10 Dylid sicrhau bod materion cyllidebol yn cael eu trafod yn rheolaidd gan y Llywodraethwyr. Awgrymir y dylai	15/06/16	31/07/16	Pennaeth	Argymhelliad newydd.

	Bodorgan) 050 2015/16	bod Cyllid yn un o'r eitemau ar yr agenda ym mhob un o'r cyfarfodydd er mwyn sicrhau bod cyfle i gael trafodaeth a bod yr is-banel Cyllid yn adrodd yn ôl i'r Corff lawn yn rheolaidd.				
56	Dilyniant i Archwiliadau Ysgolion (Ysgol Bodorgan) 050 2015/16	3.1.18 Dylid sicrhau bod cyfansoddiad y Corff Llywodraethu yn bodloni gofynion yr Offerennau Statudol perthnasol.	15/06/2016	30/06/2016	Pennaeth	Wedi ei ail-adrodd o argymhelliad 4.7.1 yn adroddiad archwilio 2013/14 (1918 2013/14). Y dyddiad targed gwreiddiol oedd 31/01/14.
57	Dilyniant i Archwiliadau Ysgolion (Ysgol Henblas) 050 2015/16	3.2.2 Dylid sicrhau bod y gofrestr Athrawon Llanw yn gyflawn ac yn cael ei chysoni i adroddiadau cyllidol y Cyngor i sicrhau cywirdeb y cyfrifon.	15/06/16	31/07/16	Pennaeth	Wedi ei ail-adrodd o argymhelliad 4.2.1 yn adroddiad archwilio 2014/15 (1960 2014/15). Y dyddiad targed gwreiddiol oedd 31/10/14.
58	Dilyniant i Archwiliadau Ysgolion (Ysgol Henblas) 050 2015/16	3.2.5 Dylai'r ysgol sicrhau cydymffurfiaeth lawn gyda Gweithdrefnau Rheoli Fflyd a Gyrwyr yr Awdurdod.	15/06/16	31/07/16	Pennaeth	Wedi ei ail-adrodd o argymhelliad 4.5.1 yn adroddiad archwilio 2014/15 (1960 2014/15). Y dyddiad targed gwreiddiol oedd 30/09/14.
59	Dilyniant Archwiliadau Ysgolion 050 2015/16	3.3.10 Dylai'r Gwasanaeth Addysg fonitro'r ffurflenni aelodaeth cyrff llywodraethu sydd yn cael eu dychwelyd a gwirio'r wybodaeth i sicrhau bod pob categori o lywodraethwr yn cael ei gynrychioli a bod lefel y gynrychiolaeth yn gyson â'r egwyddorion arweiniol; dylid dilyn i fyny ar unrhyw amrywiant i sicrhau bod trefniadau llywodraethol priodol o fewn yr ysgolion.	15/06/16	31/12/16	Pennaeth Dysgu	Argymhelliad newydd.
60	Dilyniant Ysgol Cemaes 065 2016/17	4.1.3 Dylai'r ysgol ddilyn canllawiau'r Adran Addysg ar gasglu ôl-ddyledion incwm prydau ysgol ac ymgymryd â chamau buan i sicrhau nad ydynt yn codi i lefel na all y rhiant dalu.	19/09/16	23/09/16	Pennaeth	Wedi ei ailadrodd o Archwiliad Ysgol Cemaes 028 2015/16 Dyddiad targed gwreiddiol: 31/01/2016.
61	Ysgol Cemaes 028 2015/16	4.2.1 Dylai'r ysgol gwblhau ffurflen hysbysu archeb o flaen llaw ym mhob achos, nid ar ôl derbyn yr anfoneb	19/09/2016	19/09/2016	Pennaeth	Wedi ei ailadrodd o Archwiliad Ysgol Cemaes 028 2015/16 Dyddiad targed gwreiddiol: 31/01/2016.

		neu'r nwyddau. Mewn achos o argyfwng gellir rhoddi archeb ar lafar a rhyddhau archeb ysgrifenedig yn ystod y diwrnod gwaith nesaf.				
62	Ysgol Cemaes 028 2015/16	4.2.2 Cyn talu unrhyw anfoneb dylid sicrhau bod y blychau perthnasol ar y ffurflen hysbysu archeb wedi'u cwblhau, yn unol â'r gweithdrefnau penodedig, i dystiolaethu bod y profion rhag ardystiol priodol wedi'u cyflawni ac i gynnal trywydd archwilio. Yr unig eithriad yw mewn argyfwng neu waith sydd angen ei gwblhau a'i awdurdodi o fewn y diwrnod canlynol.	19/09/2016	19/09/2016	Pennaeth	Wedi ei ailadrodd o Archwiliad Ysgol Cemaes 028 2015/16 Dyddiad targed gwreiddiol: 31/01/2016.

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ADAIN ARCHWILIO MEWNOL

Atodiad H

CRYNODEB O YMCHWILIADAU ARBENNIG – 1 EBRILL 2016 I 31 MAWRTH 2017

Rhif y Dasg	Math o Ddigwyddiad	Nifer y Dyddiau	Sylwadau / Canlyniad
055.16/15	Dwyn arian, lladrad, Ysgol Llannerch-y-medd	7.36	Lladrad yn Ysgol Llannerch-y-medd wedi i rywun ddwyn y goriadau i'r neuadd gymunedol ac ystafell y Mudiad Meithrin o gartref un o drefnydd y Mudiad. Dim colled ariannol i'r awdurdod ond cafodd dros £500.00 ei ddwyn gan y Mudiad. Mae'r Heddlu wedi cwblhau eu hymchwiliadau ond neb wedi eu hamau o gyflawni'r drosedd. Rhoddwyd cyngor i bennaeth yr ysgol ynghylch diogelu'r ysgol a'i chynnwys. Y gofalwr, y pennaeth a'r deiliad goriadau swyddogol yn unig sydd yn cadw'r goriadau i ran gymunedol yr ysgol yn awr.
052. 15/16	Cyfeiriad ynghylch Taflen Amser – Cludiant Cymunedol Môn (MCT)	4.73	Cafwyd cyfeiriad gan yr Adran Priffyrdd ac Eiddo ynglŷn â'r posibilrwydd fod aelod o staff MCT yn ffugio ei daflenni amser er elw ariannol. Yn ôl yr ymchwiliadau, canfuwyd bod yr aelod o staff efallai wedi codi nifer ei oriau ond nid oedd wedi mynd y tu draw i'r oriau contract yr oedd yn derbyn tâl amdanynt beth bynnag, ac o'r herwydd nid oedd unrhyw golled ariannol droseddol i'r Awdurdod. Efallai bod problemau rheoli ac mae'r Adran Briffyrdd ac Eiddo wrthi'n rhoi sylw iddynt. Mae ymchwiliad arall hefyd wrthi'n cael ei gynnal ynghylch perthnasau staff ac mae'r adran ac AD wrthi'n delio gyda'r mater hwn. Mae'r mater a gyfeiriwyd i'r Adain Archwilio wedi cael sylw.
	Derbynebion am Geisiadau Cynllunio	2.43	Codwyd pryderon bod slipiau cydnabod yn cael eu rhoddi yn lle derbynebion yn yr Adran Gynllunio. Mae ymholiadau wedi cadarnhau bod yr arian a dderbyniwyd yn dilyn rhannu slipiau o'r fath wedi cael ei gofnodi a'i fancio'n gywir. Rhoddwyd cyngor y dylai derbynebion swyddogol gael eu rhoddi yn y dyfodol.
	Adroddiad Atal Trosedd mewn Ysgolion Cynradd	13.65	Yn dilyn nifer o achosion o ladrad/colli arian mewn Ysgolion Cynradd, mae gwerthusiad atal trosedd ac arfer dda wrthi'n cael ei gynnal, gyda golwg ar ddarparu adroddiad ar gyfer yr Adran Addysg yn amlinellu'r gwelliannau a'r arferion da y gallai Ysgolion Cynradd yr Awdurdod eu hystyried. Mae'r argymhellion ynghylch cadw arian yn saff wedi cael eu derbyn ac yn cael eu gweithredu lle mae hynny'n ymarferol.
071.16/17	Panelau Solar – cyfleuster IVC Penhesgyn	12.77	Cyfeiriad gan y Swyddog Adran 151 ynghylch rhestr o gostau a golledion a gyflwynwyd i'r Cyngor gan gwmni mewn perthynas â phrosiect i osod systemau solar ffotofoltaïg ym Mhenhesgyn.
084.16/17	Peirianwyr Gwresogi	9.59	Pryderon bod peiriannydd gwresogi allanol wedi cael anfoneb am waith nad oedd wedi cael ei wneud. Yn dilyn yr ymchwiliad, daeth yn amlwg mai camgymeriad ar ran gweithiwr yn y cwmni oedd wedi achosi'r broblem gydag anfonebu. Mae'r gweithiwr bellach wedi ymddiswyddo. Oherwydd methiant y cwmni i gadw trac ar anfonebau a gwaith a wnaed, mae'r Gwasanaethau Tai wedi penderfynu rhoi'r gorau i ddefnyddio'r cwmni am gyfnod o 12 mis. Gwnaed argymhellion i'r Adran Dai ynghylch cynnal gwiriadau ar hap o'r gwaith a wneir gan gontractwyr allanol a hefyd i fynd i'r afael â mater lle mae person a all fod â diddordeb mewn unrhyw gwmni allanol yn 'cau'r' gwaith ac yn trefnu'r anfonebau ar gyfer y cwmnïau hynny. Derbyniwyd yr holl argymhellion.

CRYNODEB O YMCHWILIADAU ARBENNIG – 1 EBRILL 2016 I 31 MAWRTH 2017

088.16/17	Contractau Mân-ddaliadau	22.84	Pryderon ynghylch dyrrannu'r contractau i un contractwr. Yn dilyn yr ymchwiliad, nid oes dim i awgrymu bod unrhyw beth amhriodol wedi digwydd gyda dyfarnu'r contractau i'r un contractwr. Fodd bynnag, nodwyd rhai diffygion gweithdrefnol ac mae'r argymhellion a wnaed mewn perthynas â hyn eto i gael eu cytuno.
	Cael gwared ar Ased	37.91	Adolygiad o'r broses sy'n ymwneud â chael gwared ag asedau'r Awdurdod. Nodwyd rhai diffygion gweithdrefnol ac nid yw'r argymhellion a wnaed wedi eu cytuno eto.
	Rhaid eraill sy'n mynd rhagddynt/parhaus HB/CTR, RIPA, NFI	113.18	Amryfal wiriadau BT cyn eu cyfeirio at yr Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer ymchwiliad. Ymgynghoriadau RIPA gyda swyddogion awdurdodedig eraill ac adolygiadau polisi i awdurdodiadau nad ydynt yn rhai RIPA, sef y polisi ynghylch gwyliadwriaeth ac arsylwi materion nad ydynt yn swyddogaethau craidd megis materion disgyblu a materion yn ymwneud â mân-droseddau nad ydynt wedi eu cynnwys o fewn ystyr y ddeddf. Mae hyn yn mynd rhagddo mewn ymgynghoriad gyda'r Swyddog Rheoli Data'r Cyngor. Parhau gydag ymarfer NFI2014/15 i ddiweddaru canlyniadau. Hefyd, yn paratoi ar gyfer ymarfer 2016/17 gan wirio setiau data a Rhybuddion Prosesu Teg. Mae Ymarfer NFI 2016/17 yn mynd rhagddo ac mae yna 3,097 o gyfatebiadau i gyd gyda 779 o gyfatebiadau'n cael eu hargymell. Mae yna 1,057 o Gyfatebiadau Dyblyg ar gyfer Credydwyr. Fodd bynnag, dim ond 113 o'r rhain sy'n cael eu hargymell, o'r 30 sydd wedi cael eu harchwilio'n barod, nid oes unrhyw broblemau; mae yna 549 o gyfatebiadau Bathodyn Glas i restr y DWP o bobl sydd wedi marw ac o'r rhain, argymhellir 515 ohonynt. Fodd bynnag, ar yr olwg gyntaf, ymddengys bod y mwyafrif o'r cyfatebiadau wedi cael eu creu oherwydd nad yw'r System Wybodaeth Allanol ar gyfer Bathodynnau Glas (BBLIS), wedi cael ei huwchraddio. Mae'r cyfatebiadau'n cael eu creu o'r rhestr hon; ymddengys fod y rhestr fewnol wedi cael ei diweddaru. Bydd Cyswllt Môn a Gwasanaethau Cymdeithasol yn gwirio'r rhestr ymhellach. Nid yw problem diweddaru'r BBLIS wedi'i chyfyngu i'r awdurdod hwn. Mae yna nifer o ymchwiliadau i dwyll CTRS yn mynd rhagddynt o ganlyniad i ymarfer cyfatebu data NFI.
CYFANSWM DYDDIAU		**224.46**	